

ศิลป์ พีระศรี

รุ่นนี้สายเสียแล้ว

ศิลปากรเป็นมหาวิทยาลัยที่เล็กเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นที่มีอยู่ในเมืองไทย ด้วยความเล็กดังกล่าว จึงยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ที่จบไปจากมหาวิทยาลัยนี้ ส่วนใหญ่ออกไปใช้อำนาจหน้าที่หรืออิทธิพลก่อความเดือดร้อน แก่เพื่อนร่วมชาติและประเทศชาติ ด้วยการฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือปฏิวัติรัฐประหาร ซึ่งเป็นการหยุดชะงัก หรือขัดขวางความเจริญที่จะต้องต่อเนื่องกันแต่อย่างใด และด้วยความเล็กที่รู้เจียมรู้ถ่อม ก็หล่อหลอมให้ผู้ เคยผ่านมหาวิทยาลัยแห่งนี้ มีหัวใจอันกว้างขวางใหญ่โต ตรงกันข้ามกับสภาพมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งจะเรียนรู้ รับรู้ และยอมรับความเป็นไปในทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นแล้ว กำลังเกิดขึ้น และจะเกิดขึ้น กับตัว ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ โลก หรือแม้กระทั่งความกว้างใหญ่ไพศาลของสุริยะจักรวาล

เมื่อผู้ผ่านมหาวิทยาลัยแห่งนี้มิได้ใช้อำนาจหน้าที่หรืออิทธิพลยังความฉิบหายให้ใครต่อใคร ก็จำเป็นต้องใช้วิชาความรู้อันเคยเล่าเรียนมายังประโยชน์ให้แก่ส่วนตัวและส่วนรวมไปในทางสุจริต ถ้าเหตุการณ์ในอนาคตยังพิสูจน์ความจริงตลอดไปว่าผู้ผ่านมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ส่วนใหญ่ยังคงรอนอยู่ในสัมมาอาชีวะ เช่นปัจจุบัน ก็เชื่อได้ว่า จุดประสงค์หรือความมุ่งหมายของอาจารย์ศิลป์ พีระศรี ที่ก่อตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากร ขึ้นมา คงใกล้เคียงเจตนาตั้งเดิมของท่าน หากจะห่างไกลก็คงไม่ไกลนัก

การแสดงกตัญญูเวทีตาต่อผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยซึ่งล่วงลับไปแล้วอาจทำได้หลายทาง แต่ทางหนึ่งที่ สมาคมนักศึกษาเก่ามหาวิทยาลัยศิลปากรและนักศึกษาปัจจุบันได้เลือกก็คือ การจัดงานเพื่อรำลึกถึงคุณงาม ความดีของท่านด้วยการเผยแพร่วิชาความรู้ที่ท่านได้วางรากฐานไว้แต่แรก วิชาความรู้นั้นได้แก่ความรู้เรื่อง ทางการศึกษาในด้านศิลปะ

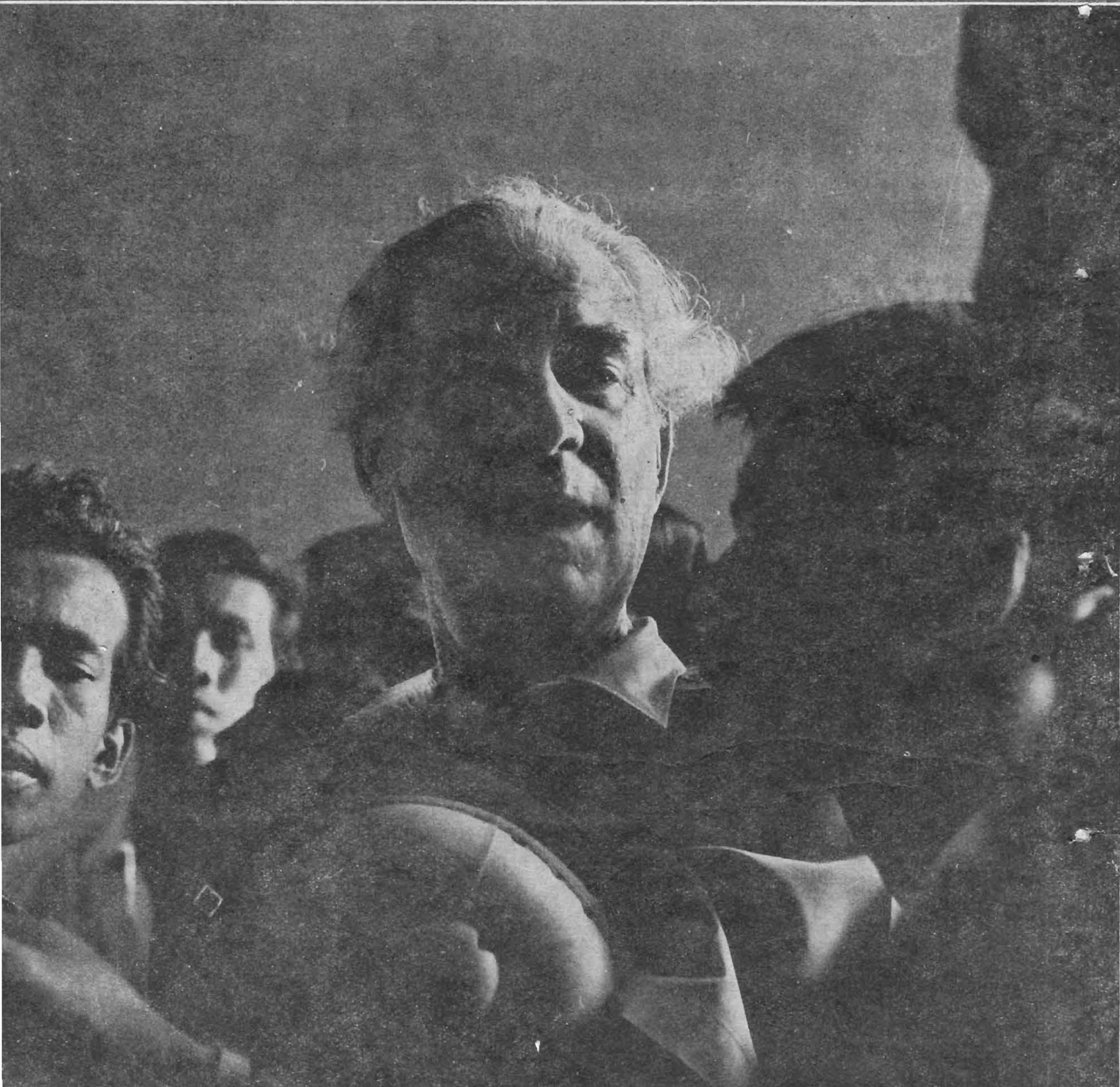
คุณของการศึกษาในด้านศิลปะนั้น ไม่อ้อมค้อมกันก็กล่าวได้ว่า ช่วยค่าเงินการศึกษาในสาขาอื่น มากี่ต่อกันแล้ว ข้อสำคัญอยู่ที่ผู้ศึกษาในสาขาอื่นจะสนใจศึกษาในด้านศิลปะบ้างหรือไม่เท่านั้น และ ตรงนั้นแหละเป็นเครื่องบอกความเจริญทางจิตใจของบุคคลในชาติ และบอกความเจริญของประเทศชาติได้อย่าง ต่อแท้ม การมีมหาวิทยาลัยทางศิลปะขึ้นในประเทศหนึ่งประเทศใด มิได้หมายความว่าประเทศนั้นจำเป็นต้องมี ความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปะ มหาวิทยาลัยทางศิลปะอาจเกิดขึ้นจากปมด้อยของรuritก็เป็นที่ ศิลปะจะเจริญรุ่งเรือง ได้ก็ต่อเมื่อ รัฐ คณะบุคคลผู้ประกอบเข้าเป็นรัฐ ตลอดจนประชาชนส่วนใหญ่ได้ให้ความสนใจที่จะศึกษา ในด้านศิลปะต่างหาก

การจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ขึ้น สมาคมนักศึกษาเก่าศิลปากรปรารภนาสนของคุณ อาจารย์ศิลป์ พีระศรี ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยเป็นเบื้องแรก ต่อมาก็ปรารภนาให้หนังสือเล่มนี้เป็นสื่อที่ออกไปทำความเข้าใจเรื่องศิลปะ กับผู้สนใจ ซึ่งคิดว่าจะได้ผลบ้างไม่มากก็น้อย และบทความที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ อาจารย์ศิลป์ พีระศรี เขียนขึ้นเองเป็นภาษาอังกฤษทั้งสิ้น เพื่อความสะดวกของผู้สนใจที่ไม่สนักภาษาต่างดาว จึงมีการถอดพากย์ ไทย โดยอาจารย์เขียน ยัมศิริ ซึ่งล่วงลับไปแล้วเหมือนกัน ปรนัยอยู่สลับกันไป บทความเหล่านี้เคยตีพิมพ์ มาแล้วก็มี ยังไม่เคยตีพิมพ์ลงที่ไหนมาเลยก็มี และที่ถือเอาวันที่ ๑๔ พฤษภาคม เป็นวันสำคัญในการเผยแพร่ วิชาความรู้ทางด้านศิลปะ ก็เพราะว่าอาจารย์ ศิลป์ พีระศรี ถึงแก่กรรมในวันนั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔

การรำลึกถึงคุณของผู้มีพระคุณเป็นความสุขของผู้มีชีวิตอยู่เบื้องหลัง แต่ความสุขจะไม่เกิดประโยชน์ หรือสาระอะไรเลย ถ้าผู้รำลึกกระทำไปด้วยโมหะ ผู้คนในยุคของเราจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีเหตุผล เข้าใจ ความเป็นไป และรู้อะไรควรไม่ควร ยิ่งบรรดาผู้ผ่านมหาวิทยาลัยแห่งนี้ซึ่งมีความผูกพันทางใจกับอาจารย์ ศิลป์ พีระศรี ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยด้วยแล้ว พึงรำลึกไว้เสมอว่า การรำลึกถึงหรือการสนองคุณต่อผู้มีพระคุณ เช่นอาจารย์ศิลป์ พีระศรีนั้น ขึ้นอยู่กับผู้รำลึกต้องทำงานด้วยความสุจริตในวิชาชีพให้ขงหนัก และต้องทำ ทนที เพราะพรุ่งนี้ก็สายเสียแล้ว ซึ่งเป็นถ้อยคำอมตะที่อาจารย์ ศิลป์ พีระศรี กล่าวสอนลูกศิษย์เสมอใน ยามที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ถ้าผู้ผ่านมหาวิทยาลัยแห่งนี้ทำได้ดังนี้ การรำลึกและสนองคุณต่อผู้มีพระคุณก็ไม่เป็น หนัก ทั้งยังเป็นคุณแก่ส่วนตัวและส่วนรวมอีกโสดหนึ่งด้วย

บรรดาศักดิ์ บุนปาน

ศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี

คำหมึก เขียน ตีพิมพ์ หนังสือ หนังสือของห้องสมุด

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
ผศ. เขียน ยิ้มศิริ เรียบเรียง

เมื่อข้าพเจ้าได้รับหนังสือเชิญจากศาสตราจารย์เอง ศยามานนท์ ประธานกรรมการแผนก
ประวัติศาสตร์ ขอให้เรียบเรียงชีวประวัติของท่าน ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี ในด้านครูและ
ในด้านต่าง ๆ จึงรู้สึกเป็นเกียรติ และมีความยินดีรับสนองความต้องการอันนี้เท่าที่ความทรง
จำจะอำนวยให้ นอกจากนั้นแล้วยังอาศัยสมุดประวัติทางราชการ และประวัติโดยย่อซึ่งเขียน
โดยอธิบดีกรมศิลปากร (นายธนิต อยู่โพธิ์) เขียนไว้ในหนังสือ "บทความเรื่องศิลป์" ซึ่ง
กรมศิลปากรจัดพิมพ์ ข้าราชการในงานพระราชทานเพลิงศพท่านศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี เมื่อ
วันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส
ประกอบด้วย อันเป็นสิ่งทำให้ข้าพเจ้าสามารถเรียบเรียงประวัติของท่านได้สมบูรณ์ขึ้นอีกไม่
มากนักนี้ออกได้เป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนเยาว์วัย และการศึกษาในประเทศอิตาลี

ศาสตราจารย์ศิลปะ พีระศรี (นามเดิม Professor Corrado Feroci) เป็นชาวนครฟลอเรนซ์ ประเทศอิตาลี เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๓๕ ณ ตำบล San Giovanni ในตระกูลพ่อค้า มีฐานะปานกลาง บิดาชื่อ Artudo Feroci มารดาชื่อ Santina Feroci มีอาชีพในทางค้าขาย เมื่อเยาว์วัยได้เข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษามือ พ.ศ. ๒๔๔๑ จบหลักสูตร ๕ ปี แล้วจึงเข้าศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาอีก ๕ ปี จากนั้นจึงเข้าศึกษาในโรงเรียนราชวิทยาลัยศิลปะแห่งนครฟลอเรนซ์ จบหลักสูตรวิชาช่าง ๗ ปี ได้รับประกาศนียบัตรช่างปั้น ช่างเขียนซึ่งต่อมาไม่ก็ปีก็สอบคัดเลือกรับปริญญาบัตรเป็นศาสตราจารย์

ท่านเล่าให้ฟังว่าชีวิตเมื่อสมัยตอนเป็นเด็กนั้น ท่านไม่ชอบเรียนวิชาสามัญเท่าใดนัก มักหนีโรงเรียนไปดูช่างปั้นรูปช่างเขียนรูปเสมอๆ ตามสตูดิโอต่าง ๆ ในนครฟลอเรนซ์ จนรู้จักศิลปินอาวุโสที่มีชื่อเสียงหลายคน บางครั้งท่านก็สมัครเป็นลูกมือช่วยทำงานจิปาดะ ซึ่งนับแต่นั้นมาก็รักงานศิลปะอย่างแท้จริง แม้บิดามารดาจะไม่พอใจก็ตาม เพราะบิดามารดาของท่านประสงค์จะให้บุตรเจริญรอยการค้า ซึ่งเป็นอาชีพที่มีโอกาสร่ำรวยได้ง่ายกว่าเป็นศิลปิน โดยท่านมีศิลปินนิสัยเป็นทุนเดิมมาแต่กำเนิด จึงมีแววของความเป็นศิลปินปรากฏให้เห็นตั้งแต่ในเยาว์วัย ดังนั้นศิลปินอาวุโสจึงแนะนำให้ท่านสมัครเข้า

เรียนในโรงเรียนราชวิทยาลัยศิลปะแห่งนครฟลอเรนซ์ โดยฝึกฝีมือให้โดยไม่คิดมูลค่าแต่อย่างใด ดังนั้นจึงผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาได้อย่างง่ายดาย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑ ซึ่งขณะนั้นมีอายุได้ ๑๖ ปี

ท่านสำเร็จการศึกษาศิลปะเมื่อมีอายุได้ ๒๓ ปี ถึงมือทำงานทางค้ำประติมากรรมซึ่งท่านชอบมากกว่าทางค้ำจิตรกรรม ส่งแบบประกวดอนุสาวรีย์ของรัฐบาลอิตาลี ได้รับรางวัลที่หนึ่งหลายครั้งด้วยกัน มีชื่อเสียงโด่งดังจนได้รับเกียรติเป็นศาสตราจารย์แต่ยังอายุน้อย ท่านเล่าให้ฟังว่าการยกย่องศิลปินให้เป็นศาสตราจารย์ทางศิลปะในยุโรปนั้น นอกจากจะสอบความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลปะ วิจารณ์ศิลปะและปรัชญาแล้ว เขาถือเอาผลงานศิลปะเป็นสำคัญกว่าอย่างอื่น ถ้าผลงานไม่ถึงขั้นแล้วแม้วิชาอื่นจะได้คะแนนสูงก็ถูกไป ในสมัยท่านมีศิลปินสมัครเข้าสอบชิงตำแหน่งศาสตราจารย์ประมาณ ๒๐๐ คน และท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง

ในขณะนั้นรัฐบาลไทยซึ่งมีสมเด็จพระมหารัชมหาราชเจ้าเป็นองค์พระประมุข ได้มีความประสงค์จะหาช่างปั้นมาปฏิบัติงานราชการ และเพื่อฝึกฝนให้คนไทยสามารถปั้นรูปได้อย่างแบบตะวันตกและให้รู้ถึงเทคนิคต่างๆ ในงานประติมากรรมด้วย จึงติดต่อกับรัฐบาลอิตาลีขอให้คัดเลือกนักประติมากรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นผู้ที่รักจะรับราชการกับรัฐบาลไทย ทางรัฐบาลอิตาลีจึงเสนอท่านมาพร้อมทั้งคุณวุฒิและผลงาน ซึ่งทางรัฐบาลไทยก็ยินยิตรับท่านเข้าเป็นข้าราชการ

ในตำแหน่งช่างปั้น กรมศิลปากร กระทรวงวัง เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๖ เมื่ออายุย่างเข้า ๓๒ ปี อันเป็นปีที่ข้าพเจ้าผู้เขียนประวัติอายุได้ ๒ ขวบ

ตอนรับราชการในประเทศไทย

ท่าน ได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย พร้อมด้วยภริยา ซึ่งได้ทำการสมรสกันใหม่ ๆ เมื่อได้พักผ่อนพอสมควรแล้วจึงเข้ารายงานตัวต่อท่านผู้อำนวยการศิลปากรสถาน ในขณะนั้นคือ ม.จ. อิทธิเทพสวรรค์ กฤดากร และได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๘๐๐ บาท ค่าเช่าบ้าน ๘๐ บาท ซึ่งอัตราเงินเดือนชั้น ๘๐๐ บาทนั้น เป็นอัตราพิเศษสำหรับบุุชชี่ยวชาญต่างประเทศโดยเฉพาะ และพอจับจ่ายใช้ สบายอย่าง สบายใน สมัยนั้นทีเดียว ท่านเป็นคนรักสงบ ชอบใช้ชีวิตอย่างสันโดษ ฉะนั้นชีวิตและสิ่งแวดล้อมของเมืองไทยในสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชมาสู่ระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นที่พอใจท่านอย่างยิ่ง ท่านผูกเปรียบเทียบชีวิตคนไทยสมัยนั้นว่าช่างสบายเหลือเกิน ทุกคนหน้าตา ยิ้มแย้มร่าเริงแจ่มใส ไม่ต้องทำงานหนักอย่างปัจจุบันนี้ท่านว่าคนไทยมักน้อยมีใจเมตตาอารีต่อชาวต่างประเทศ เด็ก ๆ เอาไว้มจุกสวยงาม น่าดู ผู้หญิงผู้ชายไม่ค่อยใส่เสื้อ แต่ก็ไม่เห็นน่าเกลียด อยู่ใกล้ชุกกับธรรมชาติมาก ต้นไม้เขียวชอุ่มขึ้นอยู่ทั่วไป ชับให้ยอกปราสาทราชวัง และโบสถ์วิหารกุเ่่นตระการตาและร่มรื่นยิ่งนัก

แม้หน้าล้าคล่องมีมากมายสะอาดสะอาดน่าเที่ยวพักผ่อนกว่านครเวนิสเสียอีก นี่พอจะเห็นได้ว่าท่านเป็นนักธรรมชาตินิยมที่แท้จริงผู้หนึ่ง ท่านมีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ทั้งที่บ้านและที่ทำงาน ซึ่งทางราชการสร้างให้เป็นพิเศษโดยเฉพาะ ที่ทำงานของท่านสร้างเป็นแบบสตูดิโอตามหลักวิชาที่จะต้องใช้สำหรับทำงานประติมากรรม กล่าวคือมีหน้าต่างกระจกกว้างรับแสงสว่าง ๔๕' และมีเพดานสูงใช้เป็นที่สอนและพักผ่อนด้วย ท่านเป็นคนตรงต่อเวลามากและใช้เวลาเป็นประโยชน์ต่อราชการจริง ๆ ถึงเวลารับประทานอาหารกลางวัน ท่านก็ไม่ออกไปข้างนอก ท่านเอาอาหารมาจากบ้านกินเสร็จก็พักผ่อนเพียง ๑๕ นาทีแล้วทำงานต่อ ไป ไม่หยุดพักกินน้ำชาอย่างชาวยุโรปทั่วไป ค้มแต่น้ำเปล่าเมื่อเวลากระหายน้ำเท่านั้น

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ ท่านศาสตราจารย์ศิลป ได้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ช่างปั้นหล่อแผนกศิลปากรสถานแห่งราชบัณฑิตยสภา ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๘๐๐ บาท ต่อมาได้ย้ายมาเป็นช่างปั้นสังกัดอยู่ในกองประณีตศิลปกรรม กรมศิลปากร กระทรวงธรรมการ ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๘๐๐ บาทเท่าเดิม ในระหว่างนี้ท่านได้เริ่มต้นชีวิตครูโดยวางหลักสูตรอบรมกว้าง ๆ และทำการสอนให้แก่ผู้ที่สนใจในวิชาประติมากรรม ทั้งทางภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ผู้ที่ได้รับการอบรมรุ่นแรกส่วนมากสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเพาะช่าง ได้แก่ นายสาย ประติมาปรก นายสุข อยู่มัน (ถึง

แก่กรรม) นายซัน ซุนประสิทธิ์, นายสวัสดิ์ ชื่นนานา, นายเข้ม แดงชมพู (ถึงแก่กรรม) ข้าพเจ้าได้รับคำบอกเล่าจากลูกศิษย์อาวุโสที่ได้รับการอบรมว่าท่านเป็นผู้ที่มีความขยันขันแข็งมากมาทำงานแต่เช้าก่อน ๘.๐๐ น. และกลับ ๑๘.๐๐ น. ทุกวัน ทั้งใจถ่ายทอดวิชาให้แก่ลูกศิษย์อย่างจริงจัง ทำให้ผู้ที่เข้าฝึกฝนต้องตั้งหน้าตั้งตาเรียนและทำงานอย่างขะมักเขม้นใครเกียจคร้านไม่เอางาน ท่านจะไม่พูดด้วย ท่านไม่เคยพูดว่าใครให้เจ็บช้ำน้ำใจทำให้คนทั้งรักทั้งกลัว ผู้ที่มาฝึกงานกับท่านไม่เสียค่าธรรมเนียมแต่อย่างใดเพราะทางราชการมีนโยบายส่งเสริมให้ช่างปั้น ช่างหล่อให้มีคุณสมบัติขั้นมาตรฐาน บางคนพอช่วยทำงาน ได้ก็ได้รับค่าเบี่ยเลี้ยงตอบแทนพอสมควร โดยความจริงนั้นผู้ฝึกงานต้องการ ได้ความรู้มากกว่าอย่างอื่น ไม่คิดถึงผลทางด้านการรับราชการ ถ้าใครอยากรับราชการทางราชการก็จะบรรจุให้ในตำแหน่งผู้ช่วยช่าง ในอัตราขั้นต้นเดือนละ ๒๐ - ๒๕ บาท ซึ่งก็พอกินพอใช้ การครองชีพในสมัยนั้นไม่สูงมากเหมือนปัจจุบัน และผู้ช่วยช่างเหล่านั้นเองได้ทำให้ท่านเบาแรงมาก และกิจการช่างปั้นหล่อของศิลปากรก็เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว

เมื่อทางราชการเห็นความสำคัญของการศึกษาศิลปตามแนวปัจจุบัน จึงได้ขอให้ท่าน ศาสตราจารย์ศิลป์ เป็นผู้จัดวางหลักสูตรการศึกษาให้มีมาตรฐานเช่นเดียวกับโรงเรียนศิลปะในยุโรป ท่านจึงเริ่มวางหลักสูตรวิชาจิตรกรรม

และประติมากรรมขึ้น และสร้างตำราเรียน โดยร่วมมือกับคุณพระสาโรช รัตนนิมมานก์ สถาปนิกพิเศษของกรมศิลปากร ในขณะนั้น ท่านผู้นี้เป็นสถาปนิกที่สำเร็จจากมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ ได้ช่วยทำตำราประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก และทำการสอนด้วยตนเอง ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ กรมศิลปากรจึงได้ตั้งโรงเรียนศิลปากรแผนกช่างปั้น โดยมีศาสตราจารย์ศิลป์ เป็นผู้อำนวยการ ผู้ที่สมัครเข้าเรียนส่วนใหญ่ก็สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเพาะช่างอีก เช่นเคย นักเรียนรุ่นที่หนึ่งมีทั้งหมดด้วยกัน ๗ คน คือนายเข้ม ขาวมีชื่อ (ถึงแก่กรรม) นายพิมาน มุลประมุข (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกช่างปั้น กองหัตถศิลป์) นายสิทธิเดช แสงหิรัญ (ถึงแก่กรรม) นายเพื่อหริพิทักษ์ (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาจิตรกรรมคณะจิตรกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร) นายจงกล กำจัดโรค, นายสวัสดิ์ ชื่นนานา, น.ส. พวงทอง ไกรหงษ์ ท่านเหล่านี้นอกจากจะศึกษาเล่าเรียนแล้ว ยังได้รับหน้าที่เป็นครูผู้ช่วยสอนนักเรียนรุ่นต่อ ๆ มาอีกด้วย ข้าพเจ้าผู้เขียนประวัติเป็นนักเรียนรุ่นที่สี่ การเข้าเรียนนั้นต้องมีการสอบคัดเลือกทางด้านศิลปะ ใครสมัครเรียนวิชาช่างเขียนก็สอบระบายสีน้ำ วิชาช่างปั้นก็สอบปั้นจากแบบที่กำหนดให้ ต่อมาท่านศาสตราจารย์ศิลป์ ได้ย้ายมาเป็นอาจารย์ช่างปั้น กองประณีตศิลปกรรม กรมศิลปากร กระทรวงธรรมการ อันเป็นปีที่ข้าพเจ้าเข้าศึกษา

ในปีแรก และท่านศาสตราจารย์ศิลป์กลัวจาก
 คารไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศอิตาลี ครั้งแรกที่
 ข้าพเจ้าได้พบกับท่านรู้สึกตื่นเต้นมาก และเมื่อ
 ยกมือไหว้ท่านท่านก็ยื่นมือให้จับแทน ความ
 รู้สึกที่ว่า ท่านเป็นฝรั่งคนแรกและคนสุดท้ายที่
 ข้าพเจ้าได้มอบตัวเป็นศิษย์จึงมีความประหม่า
 ท่านเป็นผู้ที่มีวางสันตติและสมสัดส่วนแบบชาว
 อิตาลีเนียนภาคเหนือ มีอารมณ์แจ่มใส ร่าเริง
 ขณะนั้นท่านพูดภาษาไทย ได้บ้างแต่สำเนียงแปร่ง
 มากแม้จะอยู่เมืองไทยมาหลายปีก็ตาม ท่าน
 ปรารถนาเสมอว่า ไม่มีนิสัยในการพูดให้มีสำเนียง
 เหมือนกับชาวไทยได้เลย ซึ่งผิดกับอิตาลีเียน
 บางคนที่มาอยู่ในเมืองไทยไม่กี่ปีก็พูดได้ชัด แต่
 อย่างไรก็ตามท่านพยายามใช้ภาษาไทยปนกับ
 ภาษาอังกฤษสอนพวกเรา โดยอาศัยครูผู้ช่วย
 ช่วยอธิบายในบางโอกาส ในขณะนั้นการสอน
 โดยทั่วไปทุกวิชา ท่านเป็นผู้อำนวยความสะดวก
 วิชาใดที่พอแบ่งให้ครูผู้ช่วยๆ ได้ก็แบ่งให้ไป ค้ำรา
 ถาวรยังไม่ได้ลงมือสร้างกันอย่างจริงจัง จนเมื่อ
 ข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษาจบหลักสูตร ๔ ปีแล้วจึง
 ได้เริ่มขึ้น ปกติอาศัยการบรรยายและการคัด
 ลอกข้อความที่ท่านเขียนบนกระดานดำ เช่นวิชา
 ประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียภาพวิจารณ์ศิลป์
 ทฤษฎีสี ทฤษฎีองค์ประกอบ และเทคนิคใน
 ทางจิตรกรรมและประติมากรรมเป็นต้น พวกเรา
 กลัวท่านมากถ้าไม่ได้เรียนก็ไม่กล้าไปพบซึ่งแท้
 จริงท่านอยากอยู่ใกล้ชิดกับลูกศิษย์ แต่งานราช
 การประจำวันของท่านมีอยู่มาก ไหนจะต้องสอน

อีกด้วย และเวลาทำงานนั้นท่าน ไม่อยากพูดกับ
 ใคร พวกเราจะสบายใจเมื่อได้ยินเสียงท่านผิว
 ปาก เพลง Ava Maria หรือชม้อยู่ในคอผ่าน
 ออกจากห้องทำงานเป็นครั้งคราว หมายถึงว่า
 ท่านแก้ปัญหาขัดข้องในงานของท่าน ได้สำเร็จ
 ตอนนี้ท่านจะหักทลายลูกศิษย์ด้วยความยิ้มแย้ม
 แจ่มใส เพื่อนสนิทใกล้ชิดที่ศอกของท่านสมัยนั้น
 เห็นจะไม่มีใครนอกจากสุนัขนั้ไทยตัวหนึ่งซึ่ง
 ติดตามมาด้วยทุกวัน มาด้วยกันกลับด้วยกันจน
 กระทั่งมันตายจากไป

ในระยณะนี้มึงงานฉลองรัฐธรรมนูญเป็น
 ประจำปี ท่านได้แนะนำให้รัฐบาลจัดงานการ
 ประกวดภาพเขียนภาพปั้นส่งเสริมหลักหกประการ
 และความสำคัญของการมีรัฐธรรมนูญแห่งชาติ
 ไทย ซึ่งทำให้นักศึกษาศิลปได้แสดงออกซึ่ง
 ความคิดทางศิลป นอกไปจากการเรียนตามหลัก
 สูตร จำได้ว่านักเรียนทุกคนและทุกชั้นต่างทำ
 งานส่งเข้าแสดงแข่งขันกันทั้งสิ้น อาจกล่าวได้ว่า
 ความกึก ของท่านเป็นทางหนึ่งของการเผยแพร่
 งานศิลปสมัยปัจจุบันของศิลปิน ไทยซึ่งทำให้เกิด
 มึงงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติขึ้นเป็นประจำอยู่
 ทุกวันนี้

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศ
 ญี่ปุ่นยกกองทัพบุกประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๔๘๕
 ในฐานะที่ประเทศอิตาลีซึ่งเดิมอยู่ในกลุ่มประเทศ
 อักษะ ซึ่งมีเยอรมัน อิตาลี ญี่ปุ่นแพ้แก่
 พันธมิตร รัฐบาลญี่ปุ่นจึงส่งควบคุมชาวอิตาลีเียน
 ทั้งหมดที่ท่านก้อยู่ในประเทศไทย ท่านศาสตรา-

จารย์ศิลป์จึงถูกควบคุมตัวด้วย ขณะนั้นท่านพ้นจากตำแหน่งหัวหน้ากองโรงเรียนศิลปากรแผนกช่างแล้วโอนมาเป็นอาจารย์ช่างปั้น กองโรงเรียนศิลปากร แผนกช่างกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งสัมพันธ์ภาพระหว่างไทยกับฝรั่งเศสกำลังเสื่อมคลาย เนื่องจากที่ไทยเราเรียกร้องดินแดนคืน

อธิบดีกรมศิลปากรในขณะนั้นคือ ขวณฯ หลวงวิจิตรวาทการ ได้ใช้ความสามารถทางการทูต ขอให้รัฐบาลญี่ปุ่นปล่อยตัวท่านศาสตราจารย์ศิลป์ โดยได้ทำพิธีแปลงสัญชาติเป็นไทยเสียและตั้งชื่อและนามสกุลให้ เป็นนายศิลป์ พีระศรี ซึ่งท่านก็ได้ใช้ชื่อและนามสกุลนี้ตลอดมาจนกระทั่งถึงแก่กรรม

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ กรมศิลปากรได้แยกจากกระทรวงศึกษาธิการไปขึ้นอยู่กับสำนักนายกรัฐมนตรี ท่านศาสตราจารย์ศิลป์ก็ยังดำรงตำแหน่งอาจารย์ช่างปั้น และเป็นผู้บริหารโรงเรียนศิลปากรแผนกช่าง ซึ่งเปลี่ยนมาเป็นโรงเรียนประณีตศิลปกรรม ครั้นรัฐบาลในขณะนั้นซึ่งมี ขวณฯ ท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาเห็นความสำคัญของโรงเรียนนี้ โดยท้าวท่านนายกรัฐมนตรีได้เป็นผู้มาตุภูมิการ และซัดตามถึงความจำเป็นมาจากท่านศาสตราจารย์ด้วยตนเอง จึงได้สั่งให้ปรับปรุงหลักสูตรและประกาศพระราชบัญญัติจัดตั้งขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ ซึ่งในระยะแรกมีเพียงสองคณะคือ คณะจิตรกรรมและ

คณะประติมากรรม มีท่านศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี เป็นคณบดีทั้งสองคณะ ต่อมาเมื่อคณะสถาปัตยกรรมไทย คณะมัณฑนศิลป์และคณะโบราณคดี ท่านก็ได้รักษาการในตำแหน่งคณบดีคณะมัณฑนศิลป์อีกตำแหน่งหนึ่ง เกี่ยวกับทางด้านวิชาการแล้วท่านต้องทำงานทั้งสองฝ่าย คือ ทางด้านกรมศิลปากร และทางด้านมหาวิทยาลัยศิลปากรซึ่งขณะนั้นยังขึ้นอยู่กับสำนักนายกรัฐมนตรี นับว่าท่านมีหน้าที่ต้องปฏิบัติหนักมาก ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ ท่านได้รับมอบหมายจากรัฐบาลไทยให้นำศิลปินไทยไปแสดง ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ซึ่งปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง เพราะการแสดงครั้งนั้นท่านศาสตราจารย์ได้นำศิลปะชั้นสูงของไทยโบราณและศิลป์ของศิลปินในปัจจุบันไปแสดงร่วมกันทำให้ชาวต่างประเทศได้รู้จักประเทศไทย ในด้านศิลปะทั้งแบบเก่าและแบบใหม่เป็นครั้งแรกเป็นอย่างดี ท่านศาสตราจารย์ไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยที่จะคอยเป็นผู้บรรยายข้อสงสัยให้แก่แขกผู้มาชมเป็นเวลาถึงหนึ่งเดือนเต็ม และในปีเดียวกันนี้ท่านได้รับเงินเดือน ๑,๐๐๐ บาท และเงินเพิ่มพิเศษ ๑,๕๕๐ บาท ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่น้อยมากสำหรับตำแหน่งและฐานะของท่านเพราะเงินเริ่มเพื่อและตกต่ำตั้งแต่ญี่ปุ่นมาตั้งกองทหารอยู่ในประเทศไทย ค่าครองชีพสูงขึ้นทั้งเครื่องอุปโภคและบริโภค เงินเดือนที่ท่านได้รับจึงไม่สมคูลย์กับค่าครองชีพ เมื่อเปรียบกับสมัยที่ท่านได้เงินเดือน ๘๐๐ บาท เมื่อก่อนเปลี่ยนแปลงการ

ปกครอง หรือหลังการเปลี่ยนแปลงแล้วก็ตาม ข้าพเจ้าจำได้ว่าท่านต้องขายรถยนต์ บ้านและที่ดิน ซึ่งท่านซื้อไว้เมื่อแปลงสัญชาติเป็นไทยแล้ว เพราะเงินเดือนไม่พอใช้ ท่านต้องขี้จักรยานสองล้อมาทำงานทั้งที่สียตาสั้นมาก พวกลูกศิษย์ส่งสารท่านมาก แต่ก็ไม่รู้จะช่วยท่านอย่างไร เพราะตามปกติก็มีแต่ท่านเท่านั้นที่คอยช่วยเหลือลูกศิษย์ที่ขัดข้องเรื่องการเงินอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ท่านจึงเดินทางกลับประเทศอิตาลี โดยมีพวกลูกศิษย์ไปส่งกันอย่างคับคั่ง แต่ไม่มีใครได้รู้ความจริงว่าเวลาที่ท่านเดินทางกลับครั้งนี้ ท่านอาจจะไม่กลับมาอีกเพราะความจำเป็นในการครองชีพ มาทราบกันเอาเมื่อมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในภายหลัง

ในที่สุดท่านก็เดินทางกลับมาสู่ประเทศไทยอีกในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ หลังจากที่ทางราชการได้ปรับปรุงเงินเดือนของท่านให้เหมาะสมกับความจำเป็นของท่าน ซึ่งธรรมดาผู้ที่รักใคร่นับถือตลอดจนลูกศิษย์ต่างก็มีความยินดีที่ท่านได้กลับมาใช้ชีวิตและประสิทธิประสาทความรู้ทางศิลปะในเมืองไทยอีก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๓ ท่านสังกัดอยู่กระทรวงวัฒนธรรม และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ จนถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๕ ท่านสังกัดอยู่กระทรวงศึกษาธิการ ในการกลับมาครั้งนี้ของท่านมิได้นำภรรยาซึ่งมีบุตรสองคน คนเป็นชายชื่อโรมาโน คนเป็นหญิงชื่ออิสเบลล่ากลับมาด้วย เพราะต้องดูแลบุตรซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในประเทศ

อิตาลี ท่านได้ทำการสมรสใหม่กับ น.ส. มาลินี เคนนี แต่ไม่มีบุตรด้วยกัน

เกียรติคุณของท่านศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี นั้นข้าพเจ้าใคร่ขอแบ่งออกเป็นสามประการด้วยกัน คือ

เกียรติคุณทางราชการ, เกียรติคุณทางครู, และเกียรติคุณทางด้านคุณธรรม ซึ่งจะขอกล่าวเป็นด้าน ๆ ไปดังนี้คือ ทางราชการ

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้ทำประโยชน์อันยิ่งใหญ่ให้แก่ทางราชการ ในทางศิลปะโดยได้ทำการสร้างอนุสาวรีย์ตามคำสั่งของราชการหลายต่อหลายแห่งด้วยกัน อาทิเช่น พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ เชียงสะพานปฐมราชานุสรณ์ พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งประดิษฐาน ณ สวนลุมพินี พระบรมรูปพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งประดิษฐาน ณ วงเวียนใหญ่ จังหวัดธนบุรี, พระบรมรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ อนุสรณ์ดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี, อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา, อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย และอนุสาวรีย์อื่น ๆ อีกหลายแห่ง งานปั้นที่สำคัญยิ่งอีกชิ้นหนึ่งของท่านคือ ออกแบบพระพุทธรูปมณฑล พุทธศตวรรษที่ ๒๕ และงานปั้นชั้นสุดท้ายซึ่งยังไม่ทันจะเสร็จก็ถึงแก่กรรมเสียก่อน คือพระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และงานทางด้านวิชาการชั้นสุดท้ายคือถาวรวินิจฉัยจิตรกรรมฝาผนัง

สกุลช่างนันทบุรี นอกจากนั้นแล้วยังเป็นที่ปรึกษา
ราชการทางด้านศิลปของกระทรวง ทบวงกรม
อื่น ๆ และได้ปฏิบัติงานราชการด้วยความขยัน
หมั่นเพียรและเคารพในเกียรติยศของท่านอย่าง
แท้จริง ตั้งจะขอคัดสำเนาบันทึกของท่านถึง
อธิการบดีกรมศิลปากร (พระยาอนมานราชชน)
ลงวันที่ ๑ มีนาคม มาลงไว้ ณ ที่นี้

เรียน ท่านอธิการบดีกรมศิลปากร

ด้วยแต่เดิมข้าพเจ้าเป็นคนชาติอิตาลี
ชื่อ ซี เฟโรซี ทางราชการได้ทำสัญญาจ้างข้าพเจ้า
มาทำงานช่างปั้นในกรมศิลปากร ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๖
ค่าจ้างเดือนละ ๘๐๐ บาท ค่าเช่าบ้าน ๘๐ บาท
ค้ำสำเนาสัญญาที่แนบมานี้ ต่อมาถึง พ.ศ. ๒๔๘๑
ข้าพเจ้าโอนชาติเป็นไทยให้ชื่อว่า นายศิลป์ พีระศรี
ส่วนสัญญาจ้างก็คงถือปฏิบัติกันอย่างเดิมตลอดมา

ตั้งแต่ทางราชการจ้างข้าพเจ้าทำงานจนบัด
นี้เป็นเวลา ๒๓ ปีแล้ว ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับเงินค่า
จ้างเพิ่มขนเลย สมัยก่อนสงครามข้าพเจ้าก็พอใจ
ในอัตราค่าจ้างนั้นแล้ว เพราะเวลานั้นการครองชีพไม่
สูงเกินสมควร แต่เป็นที่เกิดสงครามขึ้นคำสั่งของ
เครื่องอุปโภค บริโภคมีราคาสูงยิ่งขาด จนรายได้ที่
ข้าพเจ้าได้รับอยู่นั้นไม่เพียงพอ ที่จะเลี้ยงชีวิตไปได้
ตามสมควร ข้าพเจ้าได้รับความเดือดร้อนมาก ครั้น
จะทำงานพิเศษเป็นส่วนตัวเพื่อเพิ่มพูนรายได้ของ
ตนข้าพเจ้าก็มีความเคารพต่อราชการ รู้สึกละอายใจ
ที่เป็นข้าราชการไปแสวงรายได้ภายนอก ข้าพเจ้า
ไม่อาจทำลงได้ นอกจากว่าเมื่อทางราชการไม่
สามารถจะช่วยเหลือข้าพเจ้าได้จริง ข้าพเจ้ามีความ
กับแค้นถึงขนาดข้าพเจ้าก็อาจต้องหาทางช่วยตัวเอง

บ้าง ด้วยเหตุนี้จึงขอความกรุณาท่านอธิบดีเป็นที่พอ
ได้โปรดหาหนทางเพิ่มเงินค่าจ้างให้แก่ข้าพเจ้าบ้าง
พอที่จะครองชีพไปด้วยดี ข้าพเจ้าจะขอขอบ
พระเดชพระคุณอย่างสูง สำหรับการดำเนินงานของ
ข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าหวังว่าท่านอธิบดีจะเห็นอยู่
แล้วว่าข้าพเจ้าตั้งใจและเจตนาต่อหน้าที่ราชการ
จริง ๆ ข้าพเจ้าพยายามเสมอที่จะไม่ให้มีการลาหยุด
ลาป่วย และส่วนมากข้าพเจ้ามาทำงานแต่เช้าจนถึง
ค่ำ ตลอดวันข้าพเจ้าไม่ได้หย่อนเลย ทำทั้งงาน
ช่างปั้นและการสอนนักเรียนช่าง ข้าพเจ้าได้ทุ่มเท
กำลังแรงกำลังความคิดทั้งหมดให้แก่ราชการเพราะ
ข้าพเจ้ามีความรักและมีเจตนาที่จะให้ประเทศไทยผู้
ซึ่งมีพระคุณต่อข้าพเจ้าได้เจริญรุ่งเรืองอย่างแท้จริง
หวังว่าทางราชการจะ เห็นใจและ โปรด กรุณาแก่
ข้าพเจ้าบ้าง

(ลงนาม) ศิลป์ พีระศรี
๑ มี.ค. ๘๕

ต่อมาท่านก็ทำหน้าที่สอนสีลาพักผ่อนมีกำหนด
๔ เดือนตามสิทธิในสัญญา และการขอลาพักผ่อน
ของท่านศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เจ้าหน้าที่ชั้น
ผู้ใหญ่ในวงราชการ ตลอดจนผู้บังคับบัญชายอม
เข้าใจดีที่หมายถึงการลาออกถ้าหากทางราชการ
ไม่ช่วย ดังที่ท่านกล่าวไว้ในบันทึกว่า เมื่อทาง
ราชการไม่สามารถจะช่วยเหลือท่านเมื่อมีความ
คับแค้นอย่างยิ่ง ท่านก็ต้องหาทางช่วยตัวเอง คัง
นั้นพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล
ซึ่งทรงรักษาการในตำแหน่งอธิการบดีกรมศิลปากร
จึงได้ส่งบันทึกถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่
๒๖ มกราคม ๒๔๙๒ เรื่องนายศิลป์ พีระศรี ขอลา

1920
๓๖๕๑๕๘
2516
๑๕

พักผ่อน ณ ประเทศอิตาลี มีกำหนด ๔ เดือน
คงมีความต่อไป

และในที่สุดนายศิลป์ พีระศรี ก็ได้โอนชาติ
มาเป็นไทย

เสนอ เลขานุการคณะกรรมการวัฒนธรรม

ด้วยนายศิลป์ พีระศรี (ช. เฟอร์จิ)

อาจารย์ประติมากร ขอลาไปพักผ่อน ณ ประเทศอิตาลี มีกำหนด ๘ เดือน ตั้งแต่วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๔๘๒ เป็นต้นไป การลาขึ้นกระทำได้ตามเงื่อนไขในสัญญาจ้าง แต่การที่นายศิลป์ พีระศรี ลาครั้งนี้เป็นเหตุหนักใจของข้าพเจ้าเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าย่อมหมายถึงการที่จะลาออกของนายศิลป์ พีระศรี ผู้ซึ่งเป็นหัวแรงของกรมศิลปากร และของมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยที่

๑. นายศิลป์ มีความสามารถในเชิงศิลป์ในอันดับหนึ่ง ทั้งในทางศิลปะสากล และศิลปะไทย

๒. นายศิลป์ เป็นผู้ที่อยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลา ๒๕ ปี จึงเป็นผู้ที่สามารถเข้าใจคนไทยได้อย่างดี จึงสามารถทำงานร่วมกับคนไทยได้อย่างสนิทสนมกลมเกลียวและเป็นที่รักใคร่ชอบพอไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน

๓. นายศิลป์ เป็นคนที่มีความขยันรักงาน ทำงานไม่ขาด และมาก่อนเวลากลับหลังเวลา เป็นหลักและตัวอย่างอันดีงามให้ข้าราชการได้ปกครองเห็น

๔. นายศิลป์ สามารถพูดภาษาไทยและสอนเป็นภาษาไทยได้อย่างดี ตลอดจนสามารถเขียนและแปลตำราเป็นประโยชน์ต่อกรมศิลปากรแล้วเป็นอันมาก

ดังนั้น ถ้าแม้หากจะปล่อยให้ นายศิลป์ ลาออกไปแล้ว ผลเสียจะบังเกิดขึ้นหลายทางคือ

๑. เราจะหาผู้ที่มีความสามารถในศิลปะวิจิตรกรรมและประติมากรรม ภายในประเทศไทยในอันดับนี้ไม่ได้

๒. ถ้าเราจะจ้างชาวต่างประเทศมาเกรงว่าค่าจ้างจะหลายเท่าจำนวนเงินเดือนของนายศิลป์ในขณะนั้น

๓. ผู้ที่หามาใหม่ นั้น เราก็จะหวั่นทราบไม่ได้ว่าจะมีความสามารถเพียงไร จะเข้าใจ และ ถูก อธิบายด้วย กับ คน ไทย เพียงไร ตลอดจนอีกกับจะพูดอ่านเขียนภาษาไทยและเข้าใจศิลปะไทยได้

๒๕๑๖

๔. ผู้มาใหม่จะต้องเสียเวลาอีกนานกว่าที่เขาสามารถเข้าใจศิลปะไทยได้เพียงพอที่จะเป็นประโยชน์ได้จริง ๆ

เมื่อเป็นดังนี้ข้าพเจ้าจึงได้สอบเพื่อทราบเหตุผลในการลาพักป่วยทำนองลาออกของนายศิลป์ คงได้ความว่านายศิลป์ได้ค่าจ้างไม่พอกับการครองชีพในประเทศไทย และได้มีผู้ว่าจ้างนายศิลป์ ให้ไปทำงานในประเทศอิตาลีและได้ค่าจ้างคิดเป็นเงินไทยประมาณ ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ตลอดจนภรรยาและบุตรก็ต้องอยู่ในประเทศอิตาลีเพื่อศึกษาดังนี้ นอกจากจะได้เงินจากกรมศิลปากรไม่พอใช้แล้วยังสามารถหางานในต่างประเทศซึ่งมีอัตราสูงกว่า และได้อยู่ใกล้ลูกใกล้เมียอีกด้วย นายศิลป์ จึงได้คิดจะลาออก

โดยเหตุผลที่กล่าวแล้ว ข้าพเจ้าจึงใคร่ที่จะขอประทานให้นำความเสนอท่านนายกรัฐมนตรีพิจารณาว่าควรที่จะปล่อยให้ นายศิลป์ออกไป หรือควรพยายามหาทางเอานายศิลป์ไว้ ซึ่งถ้าจะเอาไว้ก็มีทางเดียวคือการเพิ่มค่าจ้างให้ คือนายศิลป์ได้รับเงินค่าจ้างอยู่เวลานี้เดือนละ ๒,๖๓๐ บาท จะต้องหาทางเพิ่มให้อีกประมาณเท่าตัว หรืออย่างน้อยสักเดือนละ ๔,๐๐๐ บาท ถ้าแม้หากท่านนายก

มีความประสงค์จะเอาไว้ ข้าพเจ้าก็จะได้เจรจาตามทามและฟังเสียงนายศิลป์เสียก่อนที่จะพิจารณาไปลาฉบับนี้

(ลงพระนาม) ภาณุ

ทั้งนี้จึงเห็นได้ว่าท่านเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ราชการเป็นอเนกประการ และได้เสียสละประโยชน์ส่วนตนอย่างที่สุด ยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน ท่านได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ดังต่อไปนี้

- พ.ศ. ๒๔๗๐ จตุรตถาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๔๗๕ เบญจมาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๔๘๒ ทริตาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๔๘๓ ทริตาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๔๘๒ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๔๘๕ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๔๘๗ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๔๘๖ เหรียญดุษฎีมาลาและเข็มศิลปวิทยา

ทางด้านครู

ท่านศาสตราจารย์ศิลป์ เป็นครูและเป็นพรหมแห่งศิษย์อย่างแท้จริง กล่าวคือให้ความรู้อย่างเต็มที่ไม่มีบิดบงวิชา ช่วยเหลือศิษย์เมื่อได้รับความทุกข์ ส่งเสริมเมื่อมีความสุขและชื่อเสียง มีความรักศิษย์เช่นเดียวกับรักบุตรของตน ยกย่องศิษย์เหมือนกันหมดไม่มีฉันทาคติ โดยมีหลัก

ความยุติธรรมเป็นที่ตั้ง คิษย์คนโตประพฤติตนเสียหายท่านก็จะตกเดือนด้วยความเมตตา ไม่ดูค่าให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ ท่านมิได้เป็นครูเท่านั้น แต่เป็นพ่อด้วย เพราะมีความห่วงใยคิษย์อยู่ตลอดเวลา นับได้ว่าท่านมีผู้รักใคร่มากกว่าคนเกลียด เพราะท่านเป็นผู้มีใจเมตตากรุณาและโอบอ้อมอารีต่อคนทุกคน ดังนั้นลูกคิษย์ของท่านจึงมีมาก มิใช่เฉพาะแต่ผู้ที่คิษย์ท่านเรียนและนักศึกษาเท่านั้น ผู้อื่นที่อยากได้วิชาก็จะมาขอท่านได้ทุกโอกาส * ทักษะของท่านที่มีอยู่แก่ศิลปะนั้นรุนแรงและลึกซึ้งยิ่งนัก ท่านเป็นนักมนุษยธรรมนิยม มากกว่าจะถือศาสนาในศาสนาหนึ่งแต่โดยเฉพาะ ท่านอธิบายให้ลูกคิษย์ฟังเสมอว่าศิลปะและศาสนานี้มีจุดหมายเช่นเดียวกันคือช่วยยกจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติมิให้เสียแผ่นดินเกิด ท่านสอนให้ลูกคิษย์รู้จักการเสียสละและการทำหน้าที่ของตนด้วยความศรัทธา ท่านกล่าวว่า “ชวานาปลุกข้าวให้เรากิน ศิลปินสร้างงานให้ประชาชนชม” ทางด้านการเผยแพร่ความรู้แล้ว ท่านไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ไม่เลือกบุคคลที่จะให้ ไม่จำกัดวัยและวุฒิ ไม่ได้ถือตนว่าเป็นศาสตราจารย์ โดยไม่ต้องการตอบแทนใดๆ อันเป็นสปีริตของครูที่แท้จริง แม้แต่งงานทางศิลปะ โครทำไม่สำเร็จหรือยังไม่ดีพอ ท่านก็ช่วยแนะนำจนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี บางคราวลูกคิษย์ทะเลาะกัน จนถึงกับใช้กำลัง ท่านก็จะเข้าห้ามแล้วว่า “ถ้าอยากจะทำร้ายกัน มาทำร้ายฉันดีกว่า”

นอกจากจะทุ่มเทกำลังกายและใจรับใช้ประเทศไทยอย่างไม่เห็นแก่ความยากลำบากแล้วยังเป็นผู้นำทางแห่งความเจริญก้าวหน้าของศิลปะปัจจุบันมาสู่ประเทศไทย โดยเสนอแนะให้กรมศิลปากรจัดงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๒ อันเป็นผลให้ประเทศไทยมีศิลปินที่มีความสามารถทำงานศิลปะแสดงแข่งขันเป็นการระหว่างชาติในประเภทต่างๆ เช่น จิตรกรรม และภาพพิมพ์ ได้รับการยกย่องชมเชยเป็นอย่างสูง นอกจากนั้นยังพยายามชี้ให้คนไทยเห็นคุณค่าของศิลปะไทยโบราณว่าเป็นสิ่งที่ควรแก่การเชิดชูรักษา โดยการเขียนบทความเกี่ยวกับศิลปะไทยโบราณเกือบทุกสาขา ซึ่งเกียรติคุณของท่านคงกล่าว ท่านอธิบดีกรมศิลปากรได้เขียนไว้ในหนังสือ “บทความเรื่องศิลปะ” ในตอนหนึ่งว่า

“... ในขณะปฏิบัติราชการและอบรมสั่งสอนคิษย์ตลอดมานั้น ตัวท่านเองก็สนใจศึกษาค้นคว้าเรื่องศิลปะไทยไปด้วยเป็นเวลาร่วม ๔๐ ปี จนมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี ทั้งทางทฤษฎีในระเบียบวิธีและท่านก็มีใจรักศิลปกรรมของไทยเป็นอย่างยิ่ง จึงได้เขียนหนังสือเผยแพร่ให้โลกภายนอกได้รู้จักศิลปะไทยอย่างกว้างขวาง แสดงความเป็นห่วงใยในศิลปกรรมชั้นสำคัญๆ ของไทยที่มีอยู่ตามวัดวาอารามทั่วไปหมด เช่นที่ปรากฏในบทความของท่านซึ่งกรมศิลปากร ได้จัดพิมพ์เผยแพร่อยู่เนื่อง ๆ เอกสารเหล่านั้น นอกจากจะให้ความรู้และแง่คิดในเรื่องศิลปะแล้ว ยังแสดงให้เห็น

เห็นว่าท่านศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นผู้มีความรักและห่วงใยศิลปกรรมชั้นงาม ๆ ของไทยอยู่ตลอดเวลา แม้แต่ภาพเขียนตามผนังโบสถ์วิหาร หรือที่เรียกกันว่าจิตรกรรมฝาผนังซึ่งแต่ก่อนไม่สู้มีผู้เห็นความสำคัญกันนัก แต่ภายหลังที่กรมศิลปากรโดยความร่วมมือของท่านศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้ดำเนินการสำรวจแล้วเปิดการแสดงผลพร้อมทั้งจัดพิมพ์เอกสาร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเผยแพร่ ออกไปก็เป็นทางชักจูงให้ประชาชนเกิดความสนใจกันอย่างยิ่งขึ้น . . .”

“... ตลอดเวลา ๕ ปีเศษที่ล่วงมา เราได้คลุกคลีร่วมงานกันอย่างใกล้ชิดเคียงร่วมกันเดินทางไปสำรวจและศึกษาหาทฤษฎีของศิลป์ไทยจากโบราณวัตถุและโบราณสถานตามหัวบ้านหัวเมืองหลายแห่งหลายท้องที่ เมื่อข้าพเจ้าเรียนได้ตามความรู้จากสิ่งที่พบเห็น ท่านก็เมตตาชี้แจงอธิบายให้จนเป็นที่เข้าใจ และมีหลายครั้งที่ท่านอุทิศเวลาเขียนบทความพร้อมทั้งจัดหาและเขียนภาพประกอบด้วย นอกจากเรื่องเบ็ดเตล็ดเช่นเรื่องศิลป์และศีลธรรม เรื่องความหมายและจิตวิทยาเกี่ยวกับสี และเรื่องภาพเปลือยเป็นศิลป์หรืออนาจาร ซึ่งข้าพเจ้าได้เคยแปลไว้ก็ยังมีเรื่องอื่น ๆ อันเป็นความรู้เกี่ยวกับศิลป์เล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ท่านเมตตาเขียนให้แก่ข้าพเจ้าอีกในระยะต่อมาข้าพเจ้าได้เรียนปรึกษากับท่าน แล้วกำหนดเรื่องขอให้ท่านค้นคว้าเขียนเป็นเรื่อง ๆ ไปเช่น Appreciation of Cur Murals (เรื่องคุณค่าของจิตรกรรมฝาผนัง) The Origin and Evolution of

Thai Murals (เรื่องวิวัฒนาการแห่งจิตรกรรมฝาผนังของไทย) The Lacquer Works (เรื่องตุลารัตนน้ำ) Thai Wood Carving (เรื่องเครื่องไม้จำหลัก) เป็นต้น ซึ่งเมื่อข้าพเจ้าได้อ่านแล้วเห็นเป็นเรื่องที่ควรเผยแพร่ให้นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาและเรียนรู้ด้วย ก็หาโอกาสจัดพิมพ์ออกเผยแพร่ทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่เป็นภาษาอังกฤษบางเรื่องก็จัดพิมพ์ไว้ในชุด Thai Culture, New Series และบางเรื่องก็มอบให้นายเขียน ยัมศิริ ช่างศิลป์ไทย ซึ่งเป็นศิษย์คนหนึ่งของท่านศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี แปลออกเป็นภาษาไทยแล้วนำมาจัดพิมพ์ถวายเป็นธรรมบวรณาการแก่พระภิกษุและสามเณรที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ซึ่งกรมศิลปากรกำหนดเปิดถวายให้เข้ามาชมในเทศกาลเข้าพรรษา ณ วันแรม ๔ ค่ำ และ ๕ ค่ำ เดือน ๘ เป็นประจำปีติดต่อกันมา นอกจากนั้นท่านศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ยังได้เขียนหนังสือและบทความเกี่ยวกับศิลป์ไทยและประเทศไทย เผยแพร่อีกหลายเรื่องและหลายเล่ม ซึ่งช่วยให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้รู้เรื่องเกี่ยวกับศิลป์ของไทยซาบซึ้งและแพร่หลายเป็นอันมาก...”

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้รับหน้าที่อันมีเกียรติยิ่งคือ เป็นประธานคณะกรรมการสมาคมศิลป์แห่งชาติ อันขึ้นอยู่กับสมาคมศิลป์แห่งชาติ International Association of Arts ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงปารีส ท่านได้พยายามอย่างที่สุดที่จะรวบรวมศิลปิน

จากวงการภายนอก เข้ามาร่วมมือกันบริหาร
สมาคมให้เจริญโดยแข็งแรงให้เห็นถึงประโยชน์ของ
สมาชิกธรรมดา และเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้
ความคิดกันในวงการศิลปะทั้งในและนอกประเทศ
ในปี พ.ศ. ๒๔๔๗ ท่านได้เป็นผู้แทนศิลปินไทย
ไปร่วมประชุมศิลปินระหว่างชาติเป็นครั้งแรก ณ
กรุงเวนิส ประเทศอิตาลี และใน พ.ศ. ๒๕๐๓
ในการประชุมใหญ่ครั้งที่สาม ณ กรุงเวียนนา
ประเทศออสเตรีย ครั้งนี้ท่านได้นำเอกสารผลงาน
ศิลปะของศิลปินไทยพร้อมด้วยบทความศิลปะชื่อ
Contemporary Art in Thailand ไปเผยแพร่ใน
การประชุมด้วย ซึ่งทำให้นานาประเทศที่เป็น
สมาชิกของสมาคมนี้ ได้รู้จักประเทศไทยดีขึ้น นับ
ว่าท่านเป็นคนแรกที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนงาน
ศิลปะระหว่างศิลปินไทยกับศิลปินต่างประเทศขึ้น
จนศิลปินไทยมีชื่อเสียงปรากฏอยู่เสมอ ในวงการ
ศิลปะของโลก

ทางด้านคุณธรรม

แม้ท่านจะเป็นคาทอลิก แต่ก็นับถือ
พุทธศาสนา ท่านกล่าวว่าหลักธรรมของคริสต์-
ศาสนาก็คล้ายๆกันกับของพุทธศาสนา ที่มุ่ง
สอนให้คนปฏิบัติปฏิบัติชอบ ศาสนาเป็นเครื่อง
มือช่วยให้มนุษย์พ้นจากสภาวะของความเป็นสัตว์
ธรรมดามาเป็นสัตว์ประเสริฐ ซึ่งมีสภาวะทางจิตสูง
ส่ง ด้วยเหตุนี้ท่านจึงพยายามอบรมสั่งสอนให้ลูก
ศิษย์เข้าใจถึงหน้าที่ของผู้ที่เป็นศิลปิน ว่าจะต้อง
ปฏิบัติตนเช่นไร ให้เข้าใจถึงชีวิตและทุกสิ่งใน

จักรวาลว่าอยู่ในกฎของธรรมชาติ ซึ่งคนเราจะ
ต้องชดใช้ชีวิตตามวิถีทางของชีวิตนั่นเอง สิ่ง
ที่ข้าพเจ้าไม่ลืมและประทับใจมากคือ ท่านขอให้
ลูกศิษย์ของท่าน รู้จักรับผิดชอบ และรู้จักค่าของ
เวลา นับแต่เราเกิดมาจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ผ่าน
การศึกษาเล่าเรียน มีอาชีพจนกระทั่งมีครอบครัว
ให้เป็นผู้สืบต่อกิจกรรมที่ส่งส่งของมนุษย์ คือ
ศิลปะอันเป็นเครื่องหมายแห่งความเจริญทางจิต
ของชีวิตคืออะไร ตายแล้วไปไหน อะไรทำให้เกิด
และดับ โดยนัยแห่งปรัชญาของชีวิตแล้วก็ดู
สับสนและกังวลใจ ยากที่จะเข้าใจ แต่เมื่อท่าน
กล่าวง่าย ๆ ว่าชีวิตเป็นของกลาง เหมือนน้ำ
ไฟฟ้า - อากาศ จะไปอยู่ในรูปใดก็แล้วแต่การ
กระทำ (กรรม) อันมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด
กับสิ่งแวดล้อม ชีวิตเป็นธาตุแท้หนึ่ง เรา
อาจไปอยู่ในรูป (Form) ของสัตว์และในส่วน
ต่าง ๆ ของธรรมชาติได้เหมือนกัน เพราะเรา
เป็นส่วนหนึ่งของจักรวาลจะต้องเปลี่ยนรูปที่อาศัย
อันเป็นธรรมชาติของชีวิตที่จะต้องกระเสือกกระสน
ไปจนกว่าจะถึงที่สุด ท่านศาสตราจารย์ศิลปะ
พีระศรี มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเห็น
ศิลปะมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นในประเทศไทย
เพราะท่านยึดมั่นอยู่เสมอว่าศิลปะเป็นสิ่งหนึ่งที่ส่งเสริม
ความเจริญทางจิตใจของมนุษย์และมนุษย-
ธรรมนั้นเอง

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอแนะนำส่วนตัวจากหมายของ
ท่านที่เขียนมีคณิกถึงนางมาลินี พีระศรี ภรรยา
ยอดรักของท่านโดยส่งไว้ว่าให้เบิกเมื่อท่านถึงแก่

กรรม เมื่อวันที่เข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลศิริ-
 ราชมงคลไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ความรักที่ท่านมี
 อยู่กับภรรยาและดวงวิญญาณของท่านที่ได้อุทิศ
 ภายและใจให้แก่ศิลปิน และความเจริญก้าวหน้า
 ของศิลปินในประเทศไทย ณ ที่นี้

Bangkok

8 th May 1962

My dear Malini.

In case of my death I wish to be
 cremated, but without any religious ceremony.
 I thank you with my soul for the many years
 of your affect which has vivified the last
 part of my life.

ศิลา
 บิราสรี

My best thought is to wish you a
 serene happiness reminding you always
 our long discussions about the complex
 difficulties of our life, particularly with regard
 of woman.

Please write to Romano and ask
 him to inform also Isabella & Dino of my
 passing away without regrets because I feel
 to have spent my life for something useful
 as a very modest servant of my art. Send
 them my love and my wishes for their
 prosperity and happiness.

If the spirits have power to protect
 and bless the living ones I will do for
 you.

This is my last hope.

Silpa Bhirasri
 (CORRADO FEROCI)

ผลงาน ของ ศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี

ทางด้านเอกสารทางวิชาการ, ตำรา, และบทความต่างๆ

- MODERN ART IN THAILAND
- THAI BUDDHIST SCULPTURE
- THAI BUDDHIST ART (ARCHITECTURE)
- THAI WOOD CARVINGS
- THE LACQUER WORKS
- THE ORIGIN AND EVOLUTION OF THAI MURALS
- * - APPRECIATION OF THAI MURALS
- AN APPRECIATION OF SUKHOTHAI ART
- THAI ARCHITECTURE AND PAINTING
- A BARE OUTLINE OF HISTORY AND STYLES OF ART
- HISTORY OF ART :-
 - CHINESE - JAPANESE
 - PACIFIC AND AUSTRALIAN
 - OLD AMERICA - AFRICAN
- AESTHETIC AND NOTES ON ART
- THEORY OF COLOUR
- THEORY OF COMPOSITION
- ANATOMY OF HUMAN AND HORSE
- ศิลปสงเคราะห์
- CONTEMPORARY ART IN THAILAND (1961)
- CONTEMPORARY ART IN THAILAND (1966)
- ART AND EVOLUTION OF MODERN ART
- WHAT IS ART
- ARTS
- IS ART NECESSARY?
- CULTURE AND ART
- EAST AND WEST
- LITERATURE AND ART

- ศิลป และศีลธรรม, ความหมายและจิตวิทยาเกี่ยวกับสี, ภาพเปลี่ยนเป็นสีหรือ
อนาจาร
- ศิลป และรากจวิต
- บทความการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ ๑
- อารัมภบทการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ ๒
- นโยบายของกรมศิลปากร - ความมุ่งหมาย
- แจงชวนคิดจากการชมศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ ๑๐
- กิจกัณฑ์คนละอย่าง
- มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ข้อคิดเห็นในการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ ๑๒
- การวิจัยศิลปไทยโบราณ
- บันทึกการประชุมใหญ่ขององค์การศิลป์ระหว่างชาติครั้งที่ ๓ ณ กรุงเวียนนา
- จิตรกรรมไทย
- ฟรังซิสซาเสียแล้ว
- ลักษณะม้าทรงของอนุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
- ตำรวจวิจารณ์ศิลปปัจจุบันในยุโรป เกี่ยวเนื่องกับศิลปไทย
- A BANNER IN THE CHEDI WAT DORK-NGOEN
- NOTES ON THE "FRESCO" PAINTING NEWLY DISCOVERED
- A NEW DISCOVERY OF THAI PAINTING
- METUAL APPRICIATION OF EASTERN AND WESTERN ARTS.
- THE CAVE PAINTING OF YALA

๑๓๑

ทางด้านศิลปและการออกแบบอนุสาวรีย์

- พระบรมรูปรัชกาลที่ ๖ ประดิษฐานในปราสาทพระเทพบิดร
- พระบรมรูปรัชกาลที่ ๑ ประดิษฐาน ณ เข่งสะพานปฐมบรมราชานุสรณ์
- พระบรมรูปรัชกาลที่ ๖ ประดิษฐาน ณ สวนลุมพินี
- พระบรมรูปพระเจ้าตากสินมหาราช ประดิษฐาน ณ วงเวียนใหญ่ ธนบุรี
- พระบรมรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ อนุสรณ์ดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
- อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี นครราชสีมา
- ทระรูปกรมพระยานวิศรานุวัตติวงศ์
- ร่วมออกแบบอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย
- ร่วมออกแบบอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ
- พระพุทธมณฑล
- ภาพบนหมอนอกมาก และ ๑๓๑

บทความบางชิ้น ของ ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี

ศิลป

มีความมั่นใจว่าอาศัยการแสดงศิลปกรรมนี้ ประชาชนอาจเข้าใจ นิยม และเข้าถึงคุณค่าของศิลปะนี้ จะบังเกิดความนิยม ยินดี ในสิ่งที่ศิลปะท่านนี้จะแสดงออกและให้แก่มวลมนุษยชาติได้ ถ้าหากประชาชนได้บังเกิดความเข้าใจ และนิยมยินดีในศิลปะอย่างจริงจังแล้ว มนุษย์เราก็จะเกิดความต้องการและเห็นศิลปะเป็นสิ่งจำเป็นของชีวิตอย่างแท้จริงที่จะนำความเจริญในอารยธรรมมาสู่วงการพุทธบัญญัติของเรา

บางท่านอาจมีปัญหาคงประโยชน์ในการที่จะสนับสนุนและส่งเสริมศิลปด้วยการตกแต่งประทับประคาภาพเขียนหรือภาพปั้น ตามอาคารบ้านเรือนของเอกชนหรือสถานที่ราชการ อาคารของรัฐบาล เรื่องนี้หากจะพูดเพียงผิวเผินแล้วจะไม่เห็นมีประโยชน์อันใด แต่ความเป็นจริงนั้นก็มีคุณค่าประโยชน์อย่างประมาณมิได้ ความงามและความดีเป็นสิ่งคู่กัน อุดมคติของมนุษย์ก็คือความพยายามในอันที่จะขจัดเกลียดใจ ความรู้สึกนึกคิดให้สะอาดบริสุทธิ์ ด้วยอุดมคติอันดีแท้และเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ไม่มีวิถีทางใดที่จะปลุกฝังและอบรมนิสัยแก่เราให้ได้ผลมากไปกว่าจัดให้มีสิ่งแวดล้อมที่เราก่อด้วยประณีตศิลปที่สวยงามประกอบด้วย คนตรี วรรณคดี จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งดีซึ่งที่อบรมมนุษย์เราให้รู้สึกและรู้จักหาหนทางที่สูงส่ง ถ้าปราศจากเสียซึ่งศิลปะแล้ว มนุษย์เราก็ไม่แตกต่างไปจากสัตว์ การสังคัม เศรษฐกิจ ความยุติธรรม การศึกษาศาสตร์ และจักรกลเหล่านี้สนองความต้องการของมนุษย์เราในค่านิยมที่แท้ ศิลป และความเชื่อถือในบางสิ่งที่สูงกว่าโดยที่ต่างหากที่ช่วยอบรมจิตใจของเราได้ ด้วยเหตุนี้ศิลปะจึงเป็นสิ่งที่ควรจะแสดงออกซึ่งความเจริญของแต่ละชาติในความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตของชนชาติต่าง ๆ

กรมศิลปากร ได้จัดการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ ๗ ขึ้น ดังที่ได้เคยจัดทำมาแล้วเป็นประจำปี ด้วยอุทิศสหพยายามและเชื่อมั่น ทั้งนี้เพราะเราตระหนักว่าการส่งเสริมศิลป จะเป็นผลให้วัฒนธรรมของชาติเราสูงส่งขึ้นด้วย เพราะศิลปะเป็นสิ่งซึ่งแสดงออกทางวิญญาณของชาติและภูมิปัญญาด้วยความเหมาะสมอย่างยิ่ง วัฒนธรรมอาจได้รับการปรับปรุงตามสภาวะการและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นศิลปะซึ่งเป็นสิ่งแสดงออกของวัฒนธรรมก็จะแสดงลักษณะของชีวิต ความเป็นอยู่ ประวัติศาสตร์ของแต่ละสมัยให้ชนชั้นหลังได้ทราบอย่างแจ่มชัดที่สุด เรา

ศิลปะเป็นองค์การศึกษาหนึ่งที่มีผลต่อจิตใจของมนุษย์เราตั้งแต่เด็ก อาทิเช่นการสถาปัตยกรรมอันสง่างามแก่บ้านเมือง การตกแต่งบ้านเรือนให้เรียบร้อยสวยงามเหล่านี้จะเป็นเครื่องกล่อมบัคนาลใจ และประทับความ

รู้สึกอันประณีตงดงามในจิตใจแก่ประชาชนตั้งแต่เด็ก
แต่น้อย บุคคลที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมอันนี้ก็จะมีบรรยากาศ
งดงาม และมีความปรารถนาอันสูงส่งตลอดจนการฟูฟอง
จะรู้สึกเป็นคนดี คนมีปัญญาด้วย

ความจริงอีกประการหนึ่งที่ยังเป็นอุปสรรคคือ
การนิยมและเข้าใจในศิลปะสมัยใหม่ของไทยเราก็คือ
ประมาณ ๕๐๐ ปีมาแล้ว ชีวิตและศิลปะของไทยเราโดย
ทั่วไป มิใคร่ได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยเหตุนี้จึงทำ
ให้เราเกิดความนิยมในศิลปะด้วยความรู้สึกที่ฝังแน่นใน
ประเพณีของไทยเรา และจากความรู้สึกอันอยู่ในกรอบ
ประเพณีนี้แหละ ศิลปินหนุ่มของเราจึงถูกกล่าวหาว่าทำ
ศิลปะเลียนแบบอย่างของตะวันตก

มีน้อยคนนักที่จะเห็นจริงว่า ศิลปินสร้างสรรค์
งานศิลปะของตนเองขึ้น เพราะเขาเหล่านั้นได้รับความ
บันดาลใจจากสิ่งแวดล้อม และโดยการกระทำเช่นนั้น
ย่อมเป็นสิ่งแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของประเทศอย่างแท้
จริงและบริสุทธิ์ใจ เราเชื่อว่าปัจจุบันนี้ศิลปะไม่ควรจะมี
แบบที่ใช้แสดง (Styles) ของตะวันตกอยู่ต่อไปแล้ว
โดยจริงใจ มีแต่แบบของสากลซึ่งเป็นอย่างเดียวกันหมด
ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสภาวะการและสิ่งแวดล้อมของอิทธิพล
แห่งอารยธรรม ซึ่งมีอยู่ในอารยะประเทศทั่วไป

เราอาจเข้าใจความแตกต่างระหว่างศิลปะแบบ
ตะวันตกกับแบบสากลในปัจจุบันได้ด้วยตัวอย่างง่าย ๆ
ดังนี้ แบบสถาปัตยกรรมพระที่นั่งอนันตสมาคมมีลักษณะ
ของยุโรปแท้ ๆ ทั้งนี้เพราะสถาปัตยกรรมชั้นนี้มีแบบ
อย่างแปลกไปจากสถาปัตยกรรมอันเป็นวัฒนธรรมของ
เรา แต่อาคารที่สร้างขึ้นในลักษณะทั่วไป กลับเป็นแบบ
สากลซึ่งใช้เหมือนกันทุก ๆ ประเทศ เพราะลักษณะ
อาคารเหล่านั้น มิได้เป็นแบบของชาติใดชาติหนึ่งโดย
เฉพาะ มันแล้วแต่หลักเกณฑ์ที่จำเป็นของการวางแบบ
แผนและวัตถุประสงค์ที่ทันสมัย มีซิเมนต์ซึ่งยอมรับกันว่า
เป็นวัสดุธาตุที่สำคัญและใช้กันอยู่ทั่วโลก เนื่องจากวัตถุ
ธาตุและหลักการที่เหมือนกันเช่นนี้ ผลซึ่งเกิดเป็นแบบ
สถาปัตยกรรมในปัจจุบันจึงเป็นแบบสากลเหมือนกันด้วย

ที่จริงเราได้ตื่นใจมากนักในชีวิตสมัยปัจจุบัน
ที่ดำเนินไปเหมือนกันทุก ๆ ชาติอันเป็นผลให้การแสดง

ออกของศิลปะมีลักษณะเป็นแบบเดียวกันไปด้วย แต่ละ
ชาติย่อมมีลักษณะพิเศษของตนเอง ซึ่งเกิดขึ้นจาก
นิสัยตามธรรมชาติ วัฒนธรรมสถานที่ตั้งแห่งภูมิศาสตร์
อาหารและสิ่งอื่น ๆ ทั้งนี้แต่ละชาติก็จะแสดงความรู้สึก
ในศิลปะด้วยลักษณะพิเศษของตนเองอยู่ในแบบสากลนั้น
ด้วยเสมอ

เป็นที่แน่นอนว่าความโน้มเอียงในการนิยมศิลปะ
แบบเก่าซึ่งเคยเห็นกันมา และปฏิเสธความคิดใหม่ ๆ
เสมอย่อมเกิดแก่มนุษย์เรา และเป็นข้อขัดแย้งซึ่งไม่รู้จัก
จบสิ้นของศิลปะแบบเดิมกับแบบสมัยใหม่ ตัวอย่างเช่น

เมื่อเราคนไทยมองดูพระพุทธรูป และบังเกิดความรู้สึกเคารพบูชา ที่เรารู้สึกในอารมณ์เช่นนั้น เป็นเพราะพระพุทธรูปนั้นแทนองค์พระบรมศาสดาจารย์ของเรา เราเกือบจะมีได้คึกคึกโต้แย้งหรือวิจารณ์คุณค่าในความงามของศิลปะแห่งพระพุทธรูปนั้นเลย เช่นเดียวกับเมื่อเราดูภาพเขียนระบายสีบนผนังพระเบียงโบสถ์วัดพระแก้ว เรารู้สึกชื่นชมยินดีได้เต็มที เพราะภาพเหล่านั้นเป็นภาพประกอบเรื่องราวเกียรติ ซึ่งเราทราบและเรียนรู้มาแล้ว เราไม่เคยดูภาพเขียนเหล่านั้น โดยวิจารณ์ดูหรือค้นหาความคิดในการจัดวางภาพในเส้น ในสีเลย เรายอมรับคุณค่าของศิลปะแห่งรูปเหล่านั้นง่าย ๆ ก็ด้วยเป็นสิ่งที่เคยยอมรับกันมาแล้วอย่างนั้นนั่นเอง

ตรงกันข้ามถ้าเราได้มาดูงานศิลปะในลักษณะสมัยใหม่ ซึ่งทั้งความคิดและวิธีทำการแสดงลักษณะส่วนตัวของศิลปินเองแล้ว เราจะไม่เกิดความไม่เห็นชอบและจะตัดสินงานนั้นด้วยทัศนส่วนตัวอย่างที่สุด ค้นหาความคิดว่ากับว่าเราเป็นผู้เชี่ยวชาญอย่างยิ่งในด้านศิลปะที่เดียว โดยเฉพาะเราอาจกล่าวหาว่างานศิลปะชิ้นนั้นมีใช้ลักษณะของไทย ที่ว่ามีใช้ของไทยนั้นเป็นเพราะเพียงแค่ว่าศิลปินมิได้เอาใจเราคือ การทำเรื่องซ้ำ ๆ ซาก ๆ ซึ่งคู่กันกับความรู้สึกที่ฝังแน่น ในประเพณี ของเราเท่านั้นหรือ ?

ข้าพเจ้าประหลาดใจว่า ถ้าหากจะให้คนที่ชอบเกณฑ์ให้ศิลปินไทยสร้างสรรคงานศิลปะเป็นแบบเดียวกันกับงานที่ทำขึ้นจากสิ่งแวดล้อมและเหตุการณ์ที่ต่างกันอย่างที่สุดนี้ ไปหัวหินโดยการที่ช่างแทนรถยนต์ในขณะนี้ เพียงเพื่อว่าไทยเราโบราณนั้นซึ่งช่าง เขาจะรู้สึกอย่างไร ส่วนในเรื่องที่เกี่ยวกับการแสดงความรู้สึก ในศิลปะคล้ายกับแบบของต่างประเทศนั้น เราใคร่ชี้แจงว่า ตั้งแต่ประมาณ ๑๐ ปีมาแล้วจนถึงปัจจุบันนี้ศิลปินชาวตะวันตกได้รับอิทธิพลและความบันเทิงใจอย่างลึกซึ้งจากศิลปะของตะวันตกของอเมริกา ของออสเตรเลีย และของแอฟริกา แต่ไม่ปรากฏว่าจะมีใครโวยวายหรือจับผิดที่มาจากความบันเทิงใจในศิลปะใหม่ ๆ เหล่านั้นเลย ดังนั้นหากศิลปินตะวันออกของเราคนหนึ่งจะแสดงความรู้สึกของเขาออกมาในแบบคล้ายกับศิลปะตะวันตกสมัยใหม่แล้ว

เราควรจะรู้ว่าใครเป็นผู้ให้ และใครเป็นผู้รับ อันที่จริงการแสดงซึ่งปัญญาความรู้ โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ ไม่มีทั้งผู้ให้และผู้รับเป็นการแลกกันไป เปลี่ยนกันมา เพราะต่างก็ให้อิทธิพลซึ่งกันและกัน ซึ่งอิทธิพลในทางความคิดและวิธีทำ เป็นการรักษาคคุณค่าศิลปะให้คงอยู่และเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วย ดังได้กล่าวมาแล้วว่าศิลปะสมัยใหม่โดยทั่วไปนั้น ทั้งความคิดและวิธีทำเป็นของส่วนตัวศิลปินเอง จึงเป็นการยากที่จะเข้าถึงได้ เพราะงานนั้น ๆ ไม่มีรูปความคิดที่ค้นกับเราเหมือนอย่างงานในอดีต เราควรจะต้องใจและคิดว่างานศิลปะทั้งหลายที่ทำขึ้นทุก ๆ สมัยรวมทั้งสมัยปัจจุบันนี้ด้วย ย่อมมีทั้งหมดและยิ่งกว่านั้นเราต้องไม่เป็นปฏิบัติกับศิลปะสมัยใหม่ เพราะเหตุที่ศิลปินหลายคนได้แสดงความรู้สึกของเขาออกมาอย่างโลดโผนเกินไป อาจมีบางครั้งที่ความโลดโผนอันนั้นจักเป็นเมล็ดพันธุ์ ดอกไม้ที่สวยงาม และมีประโยชน์ต่อไปได้ โดยวิธีใดก็ตาม ถ้าหากเราปรารถนาที่จะชื่นชมความหอมชื่นให้แก่จิตใจแล้ว เราต้องตัดสินงานศิลปะด้วยความสุขุมจริงใจ และไม่นำเรื่องส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้องกับกาพิจารณาด้วย

ความมีศิลปะแบบปดิม ซึ่งเรากล่าวจะกล่าวเสียมิได้ก็คือรัฐบาลไทยได้กรุณาให้ความสนับสนุนทั้งทางจิตใจ และทางการเงินต่อการจัดการแสดงศิลปะกรรมแห่งชาติขึ้นเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พณ ฯ นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้อุปถัมภ์ และสนใจอย่างยิ่งในกิจการอันเกี่ยวกับปัญญา ความรู้ และการศึกษาทุกแขนงอยู่เสมอ ความยินดีอีกประการหนึ่งก็คือ ชาวชนไทยได้รู้สึกและเริ่มเข้าถึงงานศิลปะปัจจุบันบ้างแล้ว แต่คนหนุ่มเหล่านั้นยังไม่มีความสนใจสนับสนุนผู้มีศิลป์ของเราอย่างจริงจังได้ โชคดีในความช่วยเหลือศิลปินจึงยังมีได้บังเกิดผล เราปรารถนาอย่างยิ่งที่จะได้รับความกรุณาและช่วยเหลือจากชนชั้นสูงด้วย เพราะโดยปกติเราใช้เงินให้หมดไปเพื่อความสนุกสนานได้ หากเราจะใช้เงินสักสองสามร้อย หรือสองสามพันบาทในปีหนึ่ง เพื่อตกแต่งอาคารบ้านเรือนของเราให้สวยงามด้วยศิลปะแล้วอย่างน้อยที่สุดแขกที่มายเยี่ยมจะได้ทราบถึงรสนิยมอันดีและสูงซึ่งเรามีต่อศิลปินนั้นด้วย

ART

The Fine Arts Department has organized the Seventh National Exhibition of Fine Arts with the same enthusiasm and faith as in the previous years. Enthusiasm because we are convinced that by stimulating art production we serve our culture inasmuch as Art is the most peculiar mean to show the spirit and intellect of our race and as culture may change according to circumstances, so art transmits to future generations the very character of each historical period. Faith we have in the certainty that through exhibitions of Art, the Thai many, in a lapse of a few years, be able to understand and appreciate modern artistic expressions and from such an appreciation benefit that contentment which art alone may give to Humanity. Once the appreciation for modern art is accomplished the practical result will be a demand of art apt to keep alive the flame of our intellectual activity.

Here, one may ask what benefit the Nation has to stimulate art production and adorn public and private buildings with works of painting and sculpture — apparently nothing, in reality the advantage is incalculable, Beauty and Goodness, in our case, are synonymous. Man's ideal is a continuous effort to refine his

mind and feelings. This idealism is what differentiates Man from the lower animals. To stimulate goodness and refinement there is no more effective means than to surround ourselves with beautiful things. Music, literature, painting, sculpture and architecture are the very means to educate Man in his ascensional quest. Take away art from human activity and man will fall again in sheer brutalism. Social-economic-justice, scientific discoveries and machinery serve Man in his physical needs, but what sustain his spirit are art and faith in something loftier than the apparent world. Thus in relation with peoples' life art is the very "touchstone" of their grade of civilization.

Art is an educative instrument affecting our sensitiveness from our childhood. Take for instance architecture embellishing the towns with fine buildings. The beauty of these buildings impresses deeply all citizens just from their childhood with a high sense of order and refinement—hence good manner and high aspirations, that is to say, a better and more spiritual population.

One of the facts handicapping the appreciation of modern art in Thailand is that from about nine hundred years art, like life in general, did not undergo any change, forming in this way a fixed Thai traditional mentality in art appreciation. On account of this mentality, Thai young artists are charged of imitating western styles.

Few people realize that an artist does art because he is inspired by his surroundings and in doing so he serves truly and sincerely the culture of his country. Honestly, we believe that nowadays does not exist anymore a western style of art, but exists uniquely a universal style due to a complexity of factors imposed by modern civilization over all civilized peoples.

The difference between western and universal styles may be understood from the following example: The design of the Throne Hall is quite of western style, thus exotic to our own culture, while a building designed in modern style is universal because its character is not peculiar to any individual race, but is due to functional principles of planning and modern materials, principally cement, adopted and used all over the world. Logically, same causes, same effects.

Of course, we should not be too much alarmed by the uniformity of modern life and the consequent uniformity of artistic expression:— Each people has proper peculiarities due to its natural temperament, culture, geographic position, food, etc. and so each people **will always** express art with individual characteristics.

Certainly all over the world people are inclined to appreciate old forms and reject new ideas. This is the eternal contrast between old and new. For instance, when we Thai look at a Buddha image, feel moved because that image represents our spiritual Teacher—rarely we discuss or criticize the artistic value of the statue. Again, in looking at the paintings around the verandah of Wat Phra Keo we enjoy them extremely because they illustrate subjects of the Ramayana, one of our basic educational poems. But we never look at those paintings critically and find out whether there are faults in compositions, drawing, or colour — we simply accept their artistic value for granted.

Quite opposite, when we behold a modern work of art, which both in conception and style is an individual expression of the artist, then our hostility towards it is awakened and we judge it quite subjectively finding faults like we were perfect experts of art. Particularly, we find the work not to be Thai. Why not

Thai ? Only because the artist did not PLEASE us in repeating a subject dear to our traditional mentality. We wonder what would feel the same person who wants to impose a young Thai artist to do what was done in CIRCUMSTANCES and SURROUNDINGS so different from our own, If we obliged him to go to Hua Hin on the back of an elephant instead of driving his powerful motorcar, only because the old Thai rode elephants. In what concerns artistic expressions reminding foreign styles we would like to point out that the western artists from about seventy years have been **deeply influenced and inspired** by Eastesn, American, Australian and African arts. Nobody was alarmed, nor found faults about these new sources of inspiration. Now, if an eastern artist expresses himself in a style reminding modern western art, we would like to know who was the giver and who the receiver. The real fact is that in intellectual expressions there is (particularly in our time) neither giver nor receiver—it is a continuous reciprocal exchange of ideas and styles which serve to maintain alive and renew artistic productions.

As we have said, modern art generally is, both in conception and in style quite personal, a thing which renders difficult to appreciate it because it does no more coney idias familiar to us as it was in the past. Besides, we should bear in mind that likewise in all art productions of every period, also in modern art, there is excellent, mediocre and bad. We cannot expect everything perfect and so much the less we must not be hostile to modern art for the fact that many artists are extravagant in their expressions, May be, sometimes, also such an extravagance is the seed of a fine flower. In any way, we have to judge art seriously and objectively if we wish to enjoy its spiritual perfume.

In our struggle for modern art we feel much confronted by the moral and financial support given by the Thai Government to the National Exhibitions of Art, particularly we feel indebted to our Premier who has always been so keen in all intellectual manifestations.

Another gratifying acknowledgment is to see the young Thai generations already appreciate modern art. Unfortunately young folk have no means to support practically our artists, an ambition which ardently we expect from our upper class. In general we spend so much money in amusements—why not to spend some hundred or a few thousand ticals every year to embellish our homes? At least our guests will think that we have good and high taste.

การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ ๑๐

วัฒนธรรมและศิลป์

ในยุคเรานี้ จะเห็นได้ว่าสมองของมนุษย์ ได้สร้างความสำเร็จในกิจการต่างๆ อย่างน่าชื่นชม แต่เมื่อพิจารณาในแง่ความก้าวหน้าของจิตใจแล้ว เราก็ยังอยู่ในระดับต่ำมาก มนุษย์ได้ค้นพบพลังงานปรมาณู ส่งดาวเทียมขึ้นไปสู่อวกาศเพื่อเป็นบริวารของดวงอาทิตย์ และได้รับผลผลิตทางความเร็วอันน่าตื่นใจด้วยเครื่องจักรกล สิ่งมหัศจรรย์ทั้งหลายเหล่านี้เกิดจากพลังกำลังและความรุนแรงอันมหาศาลนั้น แทนที่จะให้ความเอกริมย์ กลับบดขยี้จิตใจของเราลงไป

ชีวิตได้กลายเป็นสิ่งที่ปราศจากเนื้อหา และดูเหมือนว่าประเทศยิ่งเจริญขึ้นเท่าใด ประชาชนพลเมืองก็ยิ่งจะต้องทำงานหนักเพื่อชดใช้

ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาตินั้น ปรากฏว่ามีอยู่หลายสมัยที่พุทธธิปัญญาของมนุษย์ ไม่มีความสูงส่ง แต่ทว่ามีกำลังจิตเข้มแข็ง มีบางสมัยที่มนุษย์มีความเจริญก้าวหน้าอย่างใหญ่หลวง แต่มนุษย์กลับสูญเสียความเข้มแข็งทางด้านกำลังจิตไป

มวลแห่งความต้องการอันเป็นสิ่งเทียมมากขึ้นเท่านั้น ตั้งแต่เข้าจำค่าประสาทของเราเต็มไปด้วยความเกร็งเครียดไม่เคยผ่อนคลาย มิฉะนั้นก็หาไม่พอใช้พอกิน เราว่าวุ่นมากจนวันหนึ่งๆ ไม่มีเวลาเหล่านักพู่ว่ามีเมฆหรือแจ่มใส เราละหนีจากธรรมชาติอันเป็นคุณมารดาที่ให้แต่สิ่งดีสิ่งงามแก่ชีวิตของเรา ไปอย่างผิดทาง ก็เพื่อที่จะสร้างโลกแห่งความหวาดกลัวและความเกลียดชัง สิ่งที่น่ากลัวที่สุดก็คือเจ้าลัทธินิยมวัตถุอันน่าพริ้งพริ้นกำลังข่มขู่มนุษย์ทุกรูปทุกนาม ไปทุกหนทุกแห่ง ปัจจุบันนี้มนุษย์พากันคิดว่าอารมณืรู้สึกนึกคิดที่ก่อปรด้วยความเมตตาสงสารรักใคร่ซึ่งกันและกันนั้นเป็นสิ่งทีผิด มนุษย์ได้รับการสอนให้เป็นผู้

ปราศจากความเมตตาปราณี ให้มีแต่ความโลภ
หลงและยึดติดเป็นที่ตั้ง

การที่จะสร้างแนวต่อต้านลัทธิวัตถุนิยม
นั้น ก็ต้องอาศัยหลักสำคัญ ๒ ประการ คือ
หลักธรรมอันบริสุทธิ์ทางศาสนา ประการหนึ่ง
และศิลปอีกประการหนึ่ง แท้จริงนั้น จากประ-
จักษ์การทั้งหลายเหล่านี้ ศิลปก็คืออาหารของจิตใจ
และพุทธิปัญญาของมนุษย์เรา ไม่ว่าจะวรรณกรรม
ดนตรี จิตรกรรม ประติมากรรม และมณฑนะ-
ศิลป์ เราได้ประสบแต่ความเพลิดเพลินเจริญใจ
ความสงบเยือกเย็น และบ่อเกิดของความหวังอัน
สูงส่ง ศิลปทำให้เราเป็นคนดี รักใคร่ซึ่งกันและ
กัน ทำให้เรามีภาวะเป็นมนุษย์ที่แท้จริง ฉะนั้น
ศิลปจึงเป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้สำหรับชีวิตที่มี
วัฒนธรรมของชาติ ซึ่งบรรดาบุคคลที่เจริญ
แล้วทั้งหลายต่างสนับสนุนส่งเสริมทั้งในด้านศิลปะ
ธรรมและด้านการเงินอย่างเต็มที่ ดังนั้น จึงได้
มีการเปิดการแสดงแข่งขันศิลปกัน ทั้งภายใน
ประเทศชาติของตนเองและระหว่างนานาชาติขึ้น
ทุกๆ รอบปี ทุกบ้านทุกเมืองมีการสร้างอาคาร
ขึ้นเป็นศูนย์กลางศิลป สร้างหอศิลป และพิพิธ-
ภัณฑ์ศิลปขึ้นสำหรับประชาชนได้ชื่นชมสมบัติมีค่า
ยอดเยี่ยมของชาติ บรรดาประเทศทั้งหลายต่างมี
การตกแต่งสถานที่ราชการด้วยงานจิตรกรรมและ
ประติมากรรม มีการส่งงานศิลปกรรมชิ้นสำคัญๆ
ระหว่างประเทศไปแสดงยังประเทศอื่น เพื่อ
แลกเปลี่ยนความชื่นชมในรสนิยมทางศิลปซึ่งกัน
และกัน การกระทำเหล่านี้ทั้งหมด เกิดขึ้นได้ก็

ด้วยอาศัยศรัทธาปสาทะกอบปรักด้วยความมุ่งมั่นอย่าง
แรงกล้าที่จะรักษาไว้ซึ่งแสงเพลิงอันรุ่งโรจน์ทาง
พุทธิปัญญา ให้มีชีวิตอยู่ได้ในยุคที่มนุษย์กำลัง
ตกอยู่ในห้วงอันตรายที่จะกลายเป็นทาสของสิ่งผูก
มัดทางกาย

ในโบราณสมัย ประเทศไทยเรามีศิลปะ-
กรรมเกี่ยวกับศาสนาอันน่านิยมชมชื่น ซึ่งคน
ไทยทุกคนต้องภาคภูมิใจ แต่น่าเสียดายที่ไม่มี
ใครต้องการสร้างงานศิลปเพื่อส่วนบุคคล หรือ
สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนั้น จึงไม่มี
การเขียนการปั้นรูปเหมือน ไม่มีงานจิตรกรรม
ตกแต่งปราสาทราชวัง ไม่มีภาพเขียนตกแต่ง
บ้านขุนนางหรือผู้ที่มีเงิน ไม่มีงานประติมากรรม
ประดับ ประดาอาคาร บ้าน ช่อหรือสวนอุทยาน
การสร้างงานศิลปเกี่ยวกับศาสนานั้นก็เพื่อที่จะ
เสริมส่งศรัทธาปสาทะของพุทธศาสนิกชน ใน
ทำนองเดียวกันการสร้างงานศิลปอันสวยงามก็
เพื่อที่จะเสริมส่งความต้องการของบุคคลเป็นการ
ส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความจำเริญขึ้นเป็นประเพณี
ด้วยเหตุนี้เอง ความนิยมชมชอบในศิลปปัจจุบัน
จึงอุบัติขึ้น

ศิลปที่เกี่ยวกับศาสนาในประเทศไทยเรา
นั้น ถ้ามิได้อยู่ที่เหตุผลทางด้านความต้องการ
หรือเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ก็กลายเป็น
ศิลปเกี่ยวกับการค้าไป เมื่อศิลปไทยเริ่มเนรมิตร
งานศิลปร่วมสมัยปัจจุบัน (กับนานาประเทศ)
เป็นการส่วนตัว จึงมีน้อยคนที่มีความสนใจเสื่อม
ใสในกิจกรรมทางพุทธิปัญญาใหม่นี้ ตรงกันข้าม

โดยเหตุผลทางความคิดและความรู้สึกตามประเพณีนิยม คนส่วนมากไม่เข้าใจว่าศิลปะนั้นคือส่วนหนึ่งของชีวิตทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งไม่อาจจะหยุดนิ่งอยู่ตามสภาพเดิมได้ กล่าวคือต้องแปรเปลี่ยนไปโดยประการฉะนี้เอง ความคิดสร้างงานศิลปะอันเป็นต้นฉบับ ไม่ซ้ำแบบกับใครของศิลปินปัจจุบันจึงเกิดขึ้น ซึ่งแม้พิจารณาในแง่ศิลปะ จะไม่ถึงขั้นสำเร็จสมบูรณ์ ก็ยังมีคุณค่ากว่างานลอกแบบหรือเลียนแบบงานศิลปะโบราณ ซึ่งได้กระทำซ้ำซากกันมานานับเวลาเป็นศตวรรษๆ เพื่อที่จะยืนยันข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ จำต้องกล่าวถึงภาพเขียนบรรยายเรื่องราวเกียรติ หรือชาตกว่าภาพเขียนเหล่านั้นมิใช่ศิลปะเนรมิต ย่อมเป็นสิ่งแน่ว่าศิลปินอาจเขียนหรือปั้นหรือสลักลายต้นเป็นเรื่องอะไรก็ได้ที่ตนชอบ แต่งงานนั้นต้องแปลความหมายคุณลักษณะของเรื่องที่ทำเป็นของตนเอง ซึ่งจะต้องเป็นเรื่องใหม่ มิฉะนั้นแล้วเราก็ตกแต่งประดับประดาเคหสถานบ้านเรือนด้วยรูปถ่ายจากศิลปะกรรมชั้นสูงของโบราณเสียจะดีกว่า

X สิ่งที่น่าเศร้าใจในเรื่องศิลปะปัจจุบันนี้ก็คือ ศิลปกรรมเกือบทั้งสิ้นที่จัดแสดงในงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ๔ ครั้ง ที่แล้ว ๆ มา ซึ่งกรมศิลปากรได้จัดขึ้นนั้น ไม่มีเลยสักชิ้นเดียวที่ทางราชการได้ซื้อไปติดตั้งตามสถานที่ราชการ งาน

ศิลปกรรมแต่ละชิ้นซึ่งทำขึ้นในระยะ ๔ ปีที่แล้วมา จึงสูญหายกระจัดกระจายไปสิ้น

ถึงเวลาแล้วที่ควรตระหนักว่า ขณะนี้ประเทศเพื่อนบ้านของเราส่งเสริมศิลปะกันมาก แต่เราเอง ยังคงปล่อยให้ เป็นไปตามยถากรรม ขออย่าให้เราหลงตัวของเราเอง เพราะว่าเรามีรถยนต์ มีโทรทัศน์ มีเครื่องบินและอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้มิได้เป็นเครื่องสำแดงถึงความมีวัฒนธรรมของไทยเลย สิ่งซึ่งเป็นเครื่องแสดงวัฒนธรรมนั้นก็คือการแสดงออกซึ่งความรู้สึกทางด้านจิตใจและพุทธปัญญา จากการแสดงออกดังกล่าวนี้แหละ ที่ทำให้เราเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ และรู้สึกไม่น้อยหน้าใคร เมื่อไรหนอเราจึงจะเริ่มเข้าใจในความจริงข้อนี้กันเสียที ?

บรรดาศิลปินและคณะดำเนินงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ยังมีความมั่นใจว่า ด้วยการเปิดเผยเช่นนี้ วันหนึ่งเขาอาจปลดปล่อยประชาชนผู้รับผิดชอบให้เกิดความสนใจในศิลปะ ซึ่งหมายถึงวัฒนธรรมของไทยขึ้นได้ วัฒนธรรมไทยนั้นมีได้หมายถึงแต่เพียงว่าเราแต่งตัวอย่างไร เราทักทายปราศรัยกันอย่างไร หรือเรานั่งเก้าอี้แทนที่จะนั่งพับเพียบกับพื้น หากหมายถึงความคิดทางสมอง ความรู้สึกจากส่วนลึกภายใน และความมั่นคงทางจิตใจของเรานั้นคือ ลักษณะอันแท้จริงของชาติ ไม่มีสิ่งใดที่แสดงออกซึ่งความรู้สึกทางวัฒนธรรมยิ่งไปกว่าศิลปะ

CULTURE & ART

In the history of mankind periods are recorded of intellectual regress nevertheless with a strong spirituality and, vice versa, periods of great progress lacking any apiritual aims at all have occurred.

In our age the human brain has achieved stunning results, but spiritually we are at a very low ebb. Man has discovered atomic energy, sent artificial planets into orbit round the sun and attained a fantastic velocity with his machines. And all these wonderful things, by their monstrous violence and force, crush our spirit instead of soothing it.

Life has become artificial and it seems that the more civilized a country is, the harder its citizens have to work in order to pay for a mass of artificial needs. From morning to night man's nerves are extremely tense, never relaxing lest his private financial budget should run into a deficit. We rush so much that one day we shall not have the time to see whether the sky is cloudy or clear, We have gone astray from Nature, our benevolent Mother, to create a world of fear and hatred. And the worst is that this horrible materialism is imposed upon all

people all over the world. Sentimental feeling is a fault—man is taught to be brutal, cynical, materialistic.

To counterbalance the trend to materialism there are still two powerful means pure religious principles and Art. Indeed, art in all its manifestations is the food of our intellect and spirit. In literature, in music, in painting and sculpture and in decorative arts we find pleasure, serenity and the source of high aspirations. Through art we become good; we love each other; we become truly humanized. Art is such an indispensable necessity for the cultural life of the nations that all civilized people sponsor it both morally and financially in a lavishing way. National and international competitions and exhibitions are organized all the year round in every town of every nation. Centres of art are built, galleries and museums represent for every citizen his most precious heritage. In most countries, it is compulsory by law to apply works of painting and sculpture to public buildings. Masterpieces are sent from one country to another for reciprocal appreciation. All this is done with faith and integrity to keep alive the flame of the intellect in an age menaced to become a slave of physical matter.

In Thailand, in the past, we had a splendid religious art of which every Thai must be proud. Unfortunately, as there was no demand for art by private persons, nor was art made for private purposes, no portraits, no mural decoration for palaces, no pictures for nobles or well-to-do people, no statuary to embellish houses or gardens were ever made. Now, while religious art serves to support the emotive feeling of the believer, art made for private purposes serves to respond to traditional necessity for surrounding ourselves with beautiful objects; hence art appreciation.

As far as our country is concerned, once religious art was no more in demand or, for economic reasons it became commercial, and when Thai artists started to create individual contemporary art, only few persons took a favourable interest in this new intellectual activity. Indeed, for sentimental traditional reasons, to the contrary, many people did not understand that Art, being a living part of Culture, cannot be static, and, as such, an original conception, even if not quite successful in its artistic realization, is far better than copies or imitations, of what has been repeated for centuries. To insist that our artists must go on illustrating scenes from the Ramayana epic or from the Jataka means the end of creative Art. Of course, an artist may paint or model, or engrave any subject, he likes, but his work must be a personal interpretation of that subject, he must say something new. Otherwise, it would be much better to decorate our houses with photographic reproductions of old classic art.

The regrettable result of this situation has been that of almost all the works exhibited in nine National Exhibitions of art, organized by the Fine Arts Department, not one has been officially acquired by the government to enrich an official building. One by one, the works done in the last nine years have been dispersed.

The time has come to realize that while all our neighbouring countries do so much for art, we still drift hopelessly at slack water. Let us not delude ourselves with all our motor – cars, television – sets, jet airplanes, etc. – that do not represent Thai culture., This is represented by intellectual and spiritual expression. This is what we ought to be proud of. It is in this sphere that we should feel

and

second to nobody. **WHEN SHALL WE START TO UNDERSTAND THIS REALITY ?**

Artists and the organizers of National Exhibitions still have faith that through such displays they will one day be able to awake among responsible people the interest in art which means **THAI CULTURE**. This culture does not only mean how we dress, how we salute each other or squat on the floor instead of sitting in a chair. It means our mental capacity, our inner feelings, our spiritual aspirations, that is to say, our real racial character. **Nothing more than ART expresses CULTURE.**

Bangkok
20th January 1959.

เกี่ยวกับศิลปะไทยนั้น ใคร่ขอกล่าวต่อไป
ว่า การเขียนบทความหรือการทำงานศิลปะก็เพื่อ
ปลูกให้ประชาชนมีความเข้าใจว่า ศิลปะไม่ใช่
เป็นสิ่งฟุ่มเฟือย หรือเป็นสิ่งสนุกสนานของ
“คนบ้า” ซึ่งทำงานจิตรกรรมประติมากรรม
หรืองานภาพพิมพ์อย่างหนึ่งอย่างใดก็ตามด้วย
ความเสียดสี

ข้อคิดเห็นในการแสดง ศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๒

ถนัดที่ทราบกันคืออยู่แล้วว่า วัตถุประสงค์อันสำคัญของการแสดงงานศิลปกรรมแห่งชาตินั้น ก็เพื่อส่งเสริมความสนใจในศิลปะของประชาชนให้สูงขึ้น และเพื่อให้ทางราชการและเอกชนเห็นความจำเป็นของการมีของสวยงามไว้ประดับประดาอาคารเคหสถาน แม้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางศิลปะได้เป็นที่ประจักษ์กันอยู่หลังจากที่ได้จัดให้มีการแสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติมาแล้ว ๑๑ ครั้งก็ตาม เรายังคงอยู่ห่างไกลจากจุดหมายปลายทางในศิลปะร่วมสมัยซึ่งเราจำต้องก้าวไปให้ถึง ฉะนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องดำเนินการโฆษณาศิลปะของเราต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง มิฉะนั้นศิลปะของประเทศไทยก็จะอยู่ลำหลังประเทศเพื่อนบ้านเขาทั้งหลาย

ศิลปะเป็นสมการที่สำคัญที่สุด ซึ่งจากศิลปะนั่นเอง วัฒนธรรมของคนเราได้ถูกถ่ายทอดไปสู่ชนชาติอื่น ๆ และอนุชนในชาติของเราจากศิลปะเท่านั้นที่เราอาจวินิจฉัยความเจริญทางจิตใจของคนเราได้ กรุงโรมยังไม่สิ้นชื่อเพราะมีงานศิลปกรรมเป็นอนุสรณ์ เช่นเดียวกับประเทศกรีซ ศิลปะโซไซตี้เป็นสิ่งเรขาคณิตเกี่ยวกับรูปของชาติไทย เช่นเดียวกับประเทศกัมพูชาที่ยังไม่สูญสิ้นไป เพราะมีเขวาลย์อันมหัศจรรย์ให้เห็นอยู่

ชีวิตสลาย อาณาจักรพินาศ ผลประโยชน์ของบุคคลล่มสลายสิ้นไป แต่ศิลปะเท่านั้นที่ยังคงเหลือเป็น พยาน แห่ง ความ เป็น อัจฉริยะ ของมนุษย์อยู่ตลอดกาล

สิ่งที่ได้กล่าวไว้แล้วในครั้งก่อน ๆ ว่า วิทยาศาสตร์เป็นสิ่งมหัศจรรย์สำหรับผลทางวัตถุ ที่มีอยู่ต่อมนุษยชาติ แต่มิใช่จากผลงานทาง วิทยาศาสตร์ที่เราอาจวินิจฉัยคุณค่าทางพุทธิปัญญา ของมนุษยชาติได้ เพราะในทุกกรณี ความเจริญ ทางวิทยาศาสตร์ขึ้นอยู่กับเงินเป็นสำคัญ ใคร ที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจการเงินสูง ก็อาจสร้าง

สิ่งพิเศษขึ้นมาได้ แต่สิ่งที่เราสร้างขึ้นมา นั้น คนผู้เจริญแล้วก็อาจดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไป ได้ด้วยเหมือนกัน ถ้าเรายกหนุนาการเงินให้ แก่เขา ตรงกันข้าม ศิลปมีอาจสร้างขึ้นมาจากการ กำหนดกฎเกณฑ์หรือจากสูตรที่วางไว้แน่นอนได้ ศิลปินเป็นสิ่ง ที่ออกมาจากวิญญาณ ของมนุษย์ ฉะนั้นเอง ศิลปจึงเป็นเรื่อง “เฉพาะตน” อัน สูงส่ง

ด้วยเหตุนี้จึงขอกล่าว้าว่าศิลปินที่แท้จริงนั้นไม่ใช่ “คนบ้า” แต่เป็นบุคคลที่เสียสละ ประโยชน์ส่วนตนเพื่อสนองความเรียกร้องทางจิตใจอันเป็นความเรียกร้องของศิลปินนั่นเอง ตาม สภาพการณ์เช่นนี้ ศิลปินจึงเป็นเสมือนนักพรต ผู้สละทุกสิ่ง เพื่อความเชื่อมั่นทางจิตของตน

ศิลปินที่แท้จริงย่อมมีความรู้สึกไวเป็นพิเศษ ซึ่งอำนวยความสะดวกให้เขาจับความเป็นแก่นสาร ของชีวิตความเป็นอยู่ของเขาไว้ได้ ทั้งนี้ย่อม หมายถึงชีวิต ความเป็นอยู่ของชนในชาติด้วย ฉะนั้นเองศิลปะของเขาจึงแสดงให้เห็นถึงแก่นสาร แห่งวัฒนธรรมของประชาชนในชาตินั้นอย่างแท้จริง

เราใช้คำว่า “เจริญ” และ “เสื่อม” เช่นนี้ ฟังดูออกจะทำให้เกิดความฉงน กล่าว ตามหลักแล้วความเจริญหรือความเสื่อมของวัฒนธรรมนั้น ไม่ได้เกิดมาจากความปรารถนาของ ประชาชน ไม่มีใครอาจขัดขวางปรากฏการณ์ ธรรมชาติที่เกิดขึ้น หรือยืนยันว่าวัฒนธรรม อย่างนั้นสูงกว่าวัฒนธรรมอย่างนี้ได้ นอกจาก ประวัติศาสตร์เท่านั้น ที่อาจวินิจฉัยคุณค่าของ วัฒนธรรมแต่ละสมัยได้

เราต้องยอมรับอย่างจริงใจว่า เรากำลัง อยู่ในยุคพิเศษยุคหนึ่ง ซึ่งเป็นยุคของลัทธิวัตถุนิยมที่นำความเป็นทาสมาสู่มนุษยชาติยิ่งขึ้นทุกวัน เรายี่บริ้อนโดยไม่รู้ว่าจะจะไปไหน ทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องทำให้เสร็จอย่างเร่งรีบ จนคำว่า

“วิจิตร” หรือ “คุณภาพสูง” ไม่มีความหมายอะไร นอกจากเวลาเท่านั้นเอง

เมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ที่ทำให้ท้อแท้ใจ เช่นนี้ ผู้ที่ยังคงห่วงใยเรื่อง “จิตใจ” อยู่ย่อมมองดูโดยรอบตัวและเห็นได้ว่า ศิลปินเท่านั้นเองที่ยังคงให้ความสงบ ให้ความพอใจทางพุทธิปัญญาแก่ตน ศิลปินเท่านั้นเองที่กระชับตนไว้ให้มัน

อยู่กับความเป็นอมตะแห่งจักรวาล คนตรี วรรณคดี และงานศิลปกรรมอันวิจิตรงดงามเท่านั้นที่ช่วยให้วิญญาณของเราพ้นจากห้วงแห่งความมืดมนของความเจริญทางวัตถุได้

สิ่งสำคัญยิ่ง และทำให้เรามั่นใจว่า อีกไม่นานนักประชาชนจะเห็นความจำเป็นของการที่มีสิ่งสวยงามตกแต่งประดับประดา ก็คือเหตุที่ว่าเมื่อปีที่แล้วมีบริษัทห้างร้าน และเอกชน ได้จัดศิลปินไทยทำงาน ศิลปตกแต่งสถานที่และเกาะสถานบ้านเรือนหลายแห่ง หากการกระทำเช่นนี้ได้ดำเนินไปโดยไม่หยุดยั้ง กล่าวคือบรรดาบริษัทห้างร้านและบ้านช่องของเอกชนต่างพากันตกแต่งด้วยงานจิตรกรรม ภาพพิมพ์ และประติมากรรมมากขึ้น และประการสำคัญถ้าสถาปนิกของเรา

ร่วมมือกับจิตรกรยิ่งขึ้นด้วยแล้ว ภายในสองสามปีประเทศไทยก็จะมีศิลปินทำงานเป็นอิสระ เป็นกลุ่มแรกขึ้นมาได้ อันเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับความเจริญก้าวหน้าของศิลปะ

นอกจากบริษัท ห้างร้าน และบ้านเรือนของเอกชนแล้ว เรายังใคร่ที่จะได้เห็นกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ได้มีงบประมาณสักก้อนหนึ่ง

สำหรับซื้องานศิลปกรรม ไว้ตกแต่งอาคารสถานที่ราชการอีกด้วย เพราะการปฏิบัติดังกล่าวนี้ได้กระทำกันอยู่เป็นปกติในหลายประเทศ และคงจะได้ประโยชน์ไม่น้อย ถ้าหากจะมีการปฏิบัติทำนองนี้ในประเทศไทยบ้าง

ในการวิจารณ์เหตุการณ์เกี่ยวกับศิลปะเพียงสั้น ๆ นี้ คงไม่อยู่นอกวัตถุประสงค์ของเราที่จะแจ้งให้ท่านผู้ชมงานแสดงศิลปกรรมได้ทราบว่า เมื่อปีกลาย มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ส่งภาพพิมพ์ของศิลปินไทยหลายสิบชิ้น ไปแสดงยังประเทศเยอรมันนี้ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ขณะมนตรีศิลป์แห่งเมืองโคโลญประเทศเยอรมันนี้ ศูนย์กลางภาพพิมพ์ของสถาบันแพเรตต์ แห่งนครนิวยอร์ก ได้จัดแสดงภาพพิมพ์ของศิลปินไทย

ในสหรัฐอเมริกา การแสดงสองแห่งนี้ได้ประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง ในประเทศญี่ปุ่นศิลปินไทยได้มีโอกาสส่งงานศิลปภาพพิมพ์ไปร่วมในการแสดงงานภาพพิมพ์ระหว่างชาติครั้งที่สองด้วย

ผู้เชี่ยวชาญศิลปะชาวต่างประเทศหลายท่านได้ขอให้เราส่งงานศิลปะร่วมสมัยไปร่วมการแสดง

งานศิลปะกรรมในประเทศของเขา ซึ่งนับว่าเป็นเกียรติแก่ชาติไทยมาก แต่เราก็ให้ความร่วมมือได้ไม่มากนัก เนื่องจากขาดเงินอุดหนุนสำหรับใช้จ่ายในการนี้

เรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยก็คือการตั้ง หอศิลป์

ประเทศไทยเป็นสมาชิกของสหประชาชาติประเทศหนึ่ง ฉะนั้น จึงต้องติดต่อกับโลกภายนอก ศิลปะโบราณของเราได้รับการยกย่องเป็นอย่างสูง และชาวต่างประเทศที่มาเยือนประเทศไทย ก็มุ่งมาชมความรุ่งเรืองของอดีตก็ไคร่ จะได้เห็นความเป็นไปของศิลปะปัจจุบันด้วย

สิ่งแรกที่ชาวต่างประเทศเหล่านี้ถามนั้น หอศิลป์สมัยใหม่ เราก็ได้แต่ตอบซ้ำ ๆ อยู่เสมอ

ว่า “เสียใจ เสียใจจริง เรายังไม่มีหอศิลป์สมัยใหม่” คำตอบเช่นนี้ย่อมเป็นสิ่งไม่สบายใจแก่ผู้ที่เข้าใจถึงค่าของคำถามอยู่มาก

ประเทศอินเดีย ปากีสถาน จีน ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ และมลายูเรามีคณะมนตรีศิลป์และหอศิลป์สมัยใหม่หลายแห่ง เรามีความใฝ่สูงอย่างเต็มที่ในเรื่องการแข่งขันกันในชาติ เรวอาจใช้

เงินสักสองหรือสามล้านบาทสำหรับสร้างหอศิลป์อันถาวรขึ้นมา เพื่อให้ประชาชนของเราได้นิยมชมชอบการแสดงออกของศิลปินร่วมสมัย ได้ในที่สุด ในขั้นเริ่มต้นขอแค่เพียงอาคารที่เหมาะสมสักอาคารหนึ่งเท่านั้น มิฉะนั้นแล้วการที่เราจะแข่งขันกับชาติอื่น ๆ เขาในเรื่องเกี่ยวกับศิลปะก็มิอาจเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์

● นอกจากการตั้งหอศิลป์แล้ว เราจำเป็นต้องให้โอกาสศิลปินหนุ่ม ๆ ได้ทำงานให้ได้เต็มที่ โดยเปิดการแสดงแข่งขันขึ้นในการทำงาน ประติมากรรม จิตรกรรม หรือภาพพิมพ์ ตกแต่งสาธารณสถาน จากวิธีการแข่งขันกันนั้นเอง ศิลปินหนุ่มจะได้พัฒนาจิตใจและมีโอกาสแสดงความคิดและเนรมิตรงานใหม่ ๆ ยิ่งขึ้นไปอีก.

COMMENT ON THE TWELFTH NATIONAL EXHIBITION OF ART

As is well known, the principal purpose of exhibitions is to promote interest in art and consequently to awake both in official and private spheres the necessity to be surrounded by beautiful objects. Although a considerable progress is evident after eleven exhibitions, we are still a long way from the goal in contemporary art which we have to reach; therefore, it is indispensable for us to persist in our art propaganda as otherwise our country will remain last in this field among Eastern nations.

In dealing with Thai art, we continue to speak, to write or work only to awake in the people the understanding that art is neither a luxury, nor is it a pastime of some 'maniacs' who bear sacrifices for the pleasure of painting, sculpturing or engraving.

ART IS THE MOST IMPORTANT FACTOR FROM WHICH THE CULTURE OF A PEOPLE IS CONVEYED TO OTHER RACES AND TO POSTERITY. It is solely from art that we may judge the spiritual progress of a people. Rome is still alive through its monuments, so is Greece. The Thai outstands in their art of Sukhothai, Cambodia is eternal with its wonderful temples.

Man dies, empires collapse, individual exploits fade away, only art remains as an eternal witness of the genius of a people.

As we have remarked at other times, science is wonderful for the material benefits it gives to humanity, but it is not from science that we may judge the Intellect.

tual values of a race because in most cases scientific progress depends principally on money: who has more financial power can invent things which may be exceptional, but these inventions could be carried out also by other culturally well developed people given the financial means. On the contrary, art cannot be made after a fixed pattern or formula: art is the emanation of the human soul and as such eminently 'individual'

We should reiterate that a real artist is not a 'maniac', but one who sacrifices his own interests to follow the spiritual call, the call of art; accordingly under this aspect an artist is very like an ascet who renounces everything for the sake of his spiritual creed.

A true artist is empowered by peculiar sensitiveness which enables him to capture the very essence of the life he leads, which means also the life of his own fellow-citizens, and as such with his art he expresses what his fellow-citizens feel.

Thus the art of people, good or bad, made in a certain period of progress or regress, as the case may be, represents sincerely its cultural essence.

We have used the word 'progress' and 'regress' and this may sound rather puzzling. As a principle, the cultural progress or regress does not result from the will of a people; nobody can oppose such phenomena or state that such kind of culture is higher than the preceding one. Only history may fairly judge the qualities of culture of any period.

Honestly, one must admit that we live in an exceptional age of materialism which increasingly enslaves humanity each day.

We rush without knowing where we are going. Everything must be made in a horrible haste; it is no more the matter of 'fineness' or 'good quality' which counts, but of time.

Facing such discouraging panorama, man who still cares for 'spirit' looks around and sees that only art remains to give serenity, intellectual pleasure and bind him again to the Universal Eternity. Only music, literature and works of fine art remain to save our soul from being engulfed in the abyss of modern physical progress.

What is very significant and makes us confident that it will not be long before our people feel the necessity to surround themselves with fine objects of art, is the fact that in the past year many private firms and individuals commissioned Thai artists to beautify their premises and their homes with works of art. If this trend follows its natural course, that is to say more private firms and private houses are decorated with paintings, engravings and sculptures, and principally if our architects collaborate more with painters and sculptors, in a few years also Thailand will have the first nucleus of independent professional artists, a thing indispensable for the progress of art.

But besides private firms and homes we are most anxious to see our ministries and official departments allot annually a certain fund for the purchase of works of art. This is a common routine in all other important nations, a thing which should be adopted also by Thailand.

In this brief review of this artistic event, it will not be out of our purpose to inform the kind patrons of our exhibitions that last year we sent many engravings made by Thai artists to Germany, America and Japan. The German Council of Art of Cologne organized the exhibition in Germany displaying it in various towns. The Graphic Centre of the Pratt Institute of New York organized the exhibition in America. Both displays obtained a most encouraging success. In Japan our artists took part in the second International Biennial Exhibition of Prints.

Several foreign art experts have asked us to send to their respective countries exhibitions of contemporary Thai art, a thing very flattering but for the moment not realizable on account of the lack of financial support.

Another important item about contemporary art is the establishment of a Gallery.

Thailand is a member of the United Nations and as such is in contact with the outside world. We have a great reputation for the art of the past and people visiting our country look forward to seeing the glories of the past enduring in modern expressions.

One of the first things these foreigners enquire about is the gallery of modern art. We have always had to repeat the same answer. Sorry, very sorry, but we have no gallery of modern art. This answer is so painful to everyone who understands the value of the query.

India, Pakistan, Japan, China, Indonesia, the Philippines and Malaya have councils of art and many galleries of modern art. We are sufficiently ambitious in national competitions, to be able to spend two or three million of ticals to build a permanent gallery where our public may at last begin to appreciate contemporary expressions. At the beginning let us start with a modest building, otherwise it is not possible to realize this important event.

Besides the establishment of a gallery it is necessary to give the chance to our young artists to reach their professional maturity by assigning them, through public competitions, works of sculpture, painting or engraving to embellish public buildings. It is by means of such competitions that the young artists develop their minds and have occasion to show new and more creative ideas.

Literature and art

The most important factor to develop the human mind is knowledge. The mind records facts and ideas and by the means of words or writing these facts and ideas are taught to other fellows who may improve such conceptions and in their turn transmit them to other generations. Since man could talk and afterwards write about legends, myths, philosophy, history, poetry etc., literature became the basic cultural heritage of each race.

A writer, himself an artist, conceives real or unreal events, places, character etc., and through the perusal of these writings the reader should visualize the real or unreal world described by the writer. But not all people have such an imagination to follow the conception of the writer, hence the necessity to depict those conceptions in painting and sculpture. Accordingly painting and sculpture are auxiliary arts of literature, and by the means of these arts also the illiterate could understand the meaning of the writing. Sometimes the effect art has over the mind of people may be still stronger than words or scripts. For instance, in order to admonish people not to sin, a holyman may threaten the sinners by picturing them the tortures of Hell. The same subject, or better the same literature illustrated by painting will, in many cases, be more impressive than words. The beholder of the painting will be horrified to see human beings tortured by fearful torments, fellow creatures burnt over the eternal fire, others devoured by monstrous animals and still others punished by hideous devils whose duty is to inflict

pains. The beholder of such terrible scenes will be impressed so much as to correct himself in doing wrong.

Again, in beholding an image of Buddha one finds serenity of spirit, while a Christian looking at a Madonna will feel as protected from the sufferings of life:

With the exception of historical subjects which may derive from writing or from the imagination of the artist, the rest of art made up to modern time was inspired by literature or was an illustration of it.

In primitive periods the artist would illustrate word by word the literary description and for this reason the works of the primitive periods are impregnated with the very spirit of the religion. With the intellectual progress a classic era starts and the artist does not anymore follow faithfully the literary work. Although respecting the subject, the artist of the classic period will create works having different characteristics than those of other artists treating the same subject. As said, in primitive periods art is faithful to literature and so the works of the primitive artists present similar peculiarities.

Greek philosophical and mythical literature dominated the spirit of the Greek art for more than three hundred years, afterwards, through the influence of foreign ideas Greek philosophy changed and art changed accordingly. Civil Roman art recorded historical events while religious art followed the Greek hellenistic literature.

After the fall of Rome art declined. Illustrations (illuminations) of holy scripts were the only art expression.

With Renaissance Europe life reborn. The Greek philosophical idealism was replaced by that of Christianity and art following the new religious literature became humanistic. Thus a spiritual realism supplanted both Greek idealism and Roman realism.

For a period of about a hundred and fifty years, art of renaissance represented Christian ideas, while in what concern civic art it illustrated contemporary events. Afterwards, because of too much veneration for classic literature (Greco-roman), Greek aesthetic affected deeply the intellectual life of Europe and artists would illustrate again subjects from the Greco-roman literature which, of course, in the period of renaissance did not convey anymore the European culture. For this reason art became a cool expression.

In the first quarter of the 19th century, Romanticism started to replace neo-classicism. Romantic art was inspired both by national sages (epics) by history and by real surroundings. Romanticism was very much affected by literature or by historical events dealing with subjects which had happened after the fall of Rome.

From the second half of the 19th century onwards, we note that art begins to be independent from literature, that is to say from illustrating literary works. Impressionism took inspiration from real life. Any real subject was worthy to paint or model.

From the first decade of the 20th century, artists reacted against the idea to get inspiration from literary works, preferring to conceive the subjects by themselves. In fact modern art has become so individual that the artist cannot follow anymore the idea of a writer.

In general, painting and sculpture inspired by literature means to illustrate it. This is just what modern artists try to avoid because they want to be original also in the conception of their works. Following this idea one may conclude that modern artists may create art without literature. This is quite opposite to real facts. In order to imagine important artistic conceptions one must be thoroughly educated and education means literature in its vast field of expressions: philosophy, history, poetry, descriptions, novels etc., are all sides treated by literature. Hence nowadays literature has become a most important factor to create art.

In the past, with the exception of great artists who had a profound knowledge, the average painter and sculptor knew only about their religious or mythical literature which they illustrated faithfully, but they could not conceive anything also because they had not sufficient knowledge.

Consequently, although a modern artist do not like to illustrate literary works, the knowledge of these is indispensable for anyone who want create art.

All the great works of art of India and of the countries of farther India have been inspired either by philosophical literature or national epics like, for instance, the Mahabarata.

In Indian artistic-expressions such as the Ajanta-cave-paintings and some sculptures we note also subjects related to real life recording royal events and also facts of common life, but the great majority of Indian paintings and sculptures was inspired by the poetical scripts of Buddhism and Hinduism.

Like in India, also China and Japan have a very important literature which influenced art deeply too. But there a large art production was related with realistic or

mundane subjects having peculiarities not to be found anywhere else. For instance, Chinese landscapes were inspired directly from Nature, but the picture represents a Nature reflecting the poetical sensitiveness of the artist who in many case was also a poet. For this reason many Chinese painting were complemented by the addition of short synthetize poems.

In Japan religious literature inspired masterpieces of art from the seventh century up to modern time, But besides this kind of art and that inspired by Nature, like the Chinese one, the Japanese developed very much the art depicting mundane subjects. They refers to social life, to royalty to the middle and common classes. Thus in what concern subjects, the artistic production of Japan had the same character of that of Europe.

Concluding, either directly or indirectly literature was and is of the main importance in art production.

We repeat that in old times literature was the direct inspiring source for the artists while in modern time artists who want to create lofty conceptions need to have a wide knowledge of literary works, not only of his own country but also that of other peoples.

Plastic arts and literature are both universal, the difference is that while in painting or sculpture the artist has to limit his work to one episode, the writer may in the same work convey a complex of ideas and episodes. But as plastic and literary works represent the intellect and spirit of Humanity, so both expressions are equivalent in artistic value.